

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXI, broj 41

13. listopada 2011.

cijena 100 Ft

**Gradišćanski sajam u Koljnofu.
Idejni otac sajma
Petar Mogyorósi
s Jelkom Perušić
iz Austrije**

 Baština, prilog
Hrvatskoga glasnika
1-IV. Školska godina 2011/2012.
hrvatsko školstvo u Mađarskoj
I. DIO

Komentar

Za nas je važna kvaliteta, a za druge...

U tijeku je popis stanovništva, pa smo možda mi, pripadnici nacionalnih manjina, u tremi hoće li krajnji rezultati biti pozitivan, hoće li ljudi hrabro izreći svoju pripadnost ili zanemariti tu stvar zbog inih razloga. Svi se nadamo da će se broj pripadnika povećati u odnosu na deset godina, ali to je opet statistička brojka iza čega su ljudi različitih interesa. Brojimo i filozofiramo o brojkama u kojima tražimo svoj interes, jer današnji je život bez brojeva, podataka nezamisliv. Već samim rođenjem dobivamo broj, datum rođenja, što prema numerologiji opisuje tko smo, što smo, kakvi su nam ciljevi, za što smo predodređeni. Numerologija tvrdi i to da su neki brojevi sretniji, neki nesretniji, ali svaki ima i pozitivne i negativne titraje, što znači da iz njih možemo izvući i ono najbolje i ono najgore.

Samo o nama ovisi kako ćemo se poslužiti onime što nam je dano. Sve je stvar stava i osobnoga duhovnog rasta. Sve na svijetu ima svoju dobru i lošu stranu, pa tako i brojevi. Stoga možda ne bi trebalo da se brinemo o tome koju brojku dobijemo prilikom popisa pučanstva, ipak politika na to gleda posve drukčije. Za nju je smjernica brojka, ne gledajući tko se nalazi iza tih brojaka jer, priznajmo, ipak nije svejedno imamo li sedam boca vina slabe kakvoće ili pet boca vina zlatne kakvoće, no ako nemamo informaciju o njihovim kvalitetama, zacijelo ćemo se odlučiti za sedam boca i tek poslije ćemo vidjeti da bismo bolje prošli ako bismo uzimali manju količinu. Kolega Stipan Balatinac u 39. broju našega tjednika napisao je komentar s naslovom „Nije pitanje koliko nas ima, već koliko nas ima svjesnih“, pa sam počela razmišljati i o tome od koga očekujemo da bude svjestan, što podrazumijevamo pod tim pojmom. Možda tko ne voli ići u hrvatski bal, ne voli plesati, svirati, ali razgovara sa svojom djecom hrvatski, čita hrvatski, gleda hrvatsku televiziju, jer njemu je to potpuno prirodno, jer on to voli, a možda ga javnost ne primjećuje kao svjesnog pripadnika. Više smatramo nekoga svjesnim pripadnikom koji se prihvaća raznih dužnosti u društvenom životu, obnaša funkcije u manjinske javnom životu ili u nekoj narodnosnoj civilnoj organizaciji. Njegov se lik češće pojavljuje u manjinskim glasilima zbog svoje uloge, izjašnjava se o raznim pitanjima i problemima vezanim uz manjinsku politiku, pa ga smatraju osviještenim pripadnikom određene narodnosti. Zavirimo li malo u njegovu pozadinu, koliko se drži svojih načela u svome privatnom životu, je li naučio svojoj djeci materinski jezik, da mu djeca pohađaju narodnosnu školu, odgaja li ih na hrvatsku kulturu, možda ćemo dobiti sasvim drukčiju sliku. Često takvu prividnu sliku daju i statistike, kojima podliježemo i mi sami i unutar naše zajednice i ne znamo što se krije iza brojaka.

Brojke su samo brojke, za našu zajednicu su važne osobe koje su iza njih, na koje možemo računati, koji imaju zamisli, i volju, i poleta da rade na promicanju naše narodnosne zajednice i u tom slučaju iako će brojka biti manja, iz nje ćemo moći izvući ono najbolje, ovisi samo o nama.

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan“

Čini se kako narodnosne zajednice, ne samo mađarska u Karpatskom bazenu, ne mogu sagledati ni svoje zadaće ni ulogu u okolnostima koje su danomice izložene promjenama, a kamoli ulogu i zadatke narodnosnog novinstva. Još teže tu ulogu izvršavaju i na sebe

preuzimaju zadatke sami novinari narodnosnih glasila koji, izdvojeni u svojim kulama, misle kako upravo ono što čine (ili bolje rečeno, ne čine) ostvarenje je te uloge i tih zadaća. Bar za njih to je doista i tako, pogotovo ako nema jasne medijske strategije sa strane zajednica zbog koje su u službi. Čitajući napis iz pera Pála Léphafta na mađarskom jeziku, „prepjevati ću“ Ti, poštovani čitatelju, dio njegovih misli. Vjerujemo kako je sloboda tiska izgrađena s plemenitim nakanama. Ali ništa nije lakše nego u odanosti, i vremenima tiranija izgraditi slobodu u mašti. S druge strane za čovjeka nema težega tereta od tereta neograničene slobode znati nositi kao čovjek. Nestankom dosadašnjih „teškoća“, nemogućnošću pozivanja na cenzuru, manjinski bitak, ugnjetavanje, jezične zakone, tek istinskim suočavanjem samih sa sobom, proizlazi, znamo li od srušenih zidova tiranija sakupljati kamenje planirati i graditi. Sloboda u prvom redu podrazumijeva odgovornost. Odgovornost prema zajednici. Sloboda tiska je naglašeno upravo rečeno, naime u rukama imamo kamen koji ispred javnosti, iz ljudske ambicije, slabosti ili osvete tako lako može izletjeti iz ruku. Kamen imamo u rukama,

pero, te nagovor vraga u sruca neka sudimo. Sloboda tiska nije govorenje istine tek jedna njegova mogućnost. Uvijek kada o mogućoj istini dobrom ili lošem, o čovjeku kazujemo mišljenje, spremni smo na kamenovanje, a nigdje Majstora koji bi nas smirivao, odvratio od

namjere, uhvatio nam ruku. Lakše je kamenovati nego sakupljati kamenje i graditi. A upravo to nam je zadatak, snagom javnosti zajednicu učiniti prostorom prihvatljivijeg življenja. Pa iako zvuči utopistički i zadatak kame-

A upravo to nam je zadatak, snagom javnosti zajednicu učiniti prostorom prihvatljivijeg življenja. Pa iako zvuči utopistički i zadatak kamena je isto TO. Da bude pri ruci, svakome dostupan i vidljiv, da nas upozorava kako svaki od nas kamenje svoga kamenovanja nosi u sebi.

na je isto TO. Da bude pri ruci, svakome dostupan i vidljiv, da nas upozorava kako svaki od nas kamenje svoga kamenovanja nosi u sebi.

***

Kamen ostaje. Novinar je čovjek. Vjeruje, često ga uvjere, kako je javnost koju shvaća kao poslanje tek prostor kamenovanja. Ostavljen tako u slobodi, za mnogošto je sposoban (nesposoban). I tako se grade barikade od kamena. S dvije strane. MI i ONI. Barikade zaklanjaju lica.

Branka Pavić Blažetin

Bursa hungarica – Natječaj za socijalne stipendije

Mjesne samouprave do 14. listopada mogle su se priključiti, a do 17. listopada raspisati natječaj Bursa hungarica za socijalno stipendiranje visokoškolaca za 2012. godinu.

Natječaj je otvoren do 14. studenog, a naselja koja su se priključila dostupna su na internetskoj stranici www.wekerle.gov.hu.

Kao i dosada natječajem tipa A podupiru se oni koji su već započeli studij, a potpora se dodjeljuje za drugu polugodinu 2011/2012. i za

prvu polugodinu 2012/2013. školske godine, a natječajem tipa B podupiru se učenici srednjih škola pred maturom, ili maturanti koji još nisu započeli studij, a potpora se dodjeljuje od prve polugodine 2011/2012. školske godine u trajanju 3 × 10 mjeseci. Stipendije sufinanciraju mjesne i županijske samouprave, koje u istom iznosu podupire i Ministarstvo nacionalnih resursa. Obrasci i obavijest dostupni su u načelnničkim uredima ili na narečenoj internetskoj stranici.

Aktualno

Nacionalne manjine bez mandata u parlamentu?

Po svemu sudeći, vladajuća će stranka iznevjeriti svoje obećanje dano nakon izbora po kojem bi mađarske nacionalne manjine imale zajamčene zastupnička mandata u mađarskom Parlamentu.

Naime, na nedavnom zasjedanju stranačkog predsjedništva Fidesa doneseni su prijedlozi po kojima bi manjine izašle na izbore na državnim listama pod istim uvjetima kao i političke stranke. Prema povjerljivim i bezimenim izvorima danim online portalu Origo, donesene su odluke za koje i neki predstavnici vladajuće stranke kažu da su nemoguće ostvarive za manjine. Predstavicima manjina ulazak u parlament po regularnim državnim listama čini se tako gotovo nemogućim. Ako ne mogu osvojiti poslaničke mandate temeljne snagom glasačke baze, manjine će imati isključivo savjetodavnu ulogu u parlamentu, i to bez prava glasa.

Kao najsnažnija stranka vladajuće koalicije, Fides je ustali broj poslanika na 198, te je nakon formiranja vlade 2010. podnio prijedlog zakona po kojem su manjine i njihove državne samouprave uz utvrđeni broj od 198 poslanika stekle pravo na najviše 13 takozvanih dodatnih ili povlaštenih mandata. Ova bi se olakšica mogla provesti u praksi tako da manjinske samouprave na državnim listama ne bi trebale prijeći izborni prag od pet posto, za razliku od političkih stranaka. Za osvajanje jednog poslaničkog mjesta bilo bi dovoljan izlazak trećine građana u izbornoj jedinici.

Što ovo znači u praksi? Od šest milijuna registriranih birača s pravom glasa i na 76 lista s mandatima potrebno je 79 tisuća glasova za osvajanje jednog mandata s državne liste. Ako uzmemo u obzir prijašnji prijedlog izbornog zakona, tada bi trebala trećina od 79 tisuća birača ili 26 tisuća prikupljenih glasova. Kako je Fides odlučio onemogućiti manjinama 13 mandata, ostavljena mogućnost na državnim listama jako ugrožava prijašnja zacrtana načela o manjinskoj zastupljenosti u parlamentu.

„Manjinske samouprave nisu nikada uspjele postići 20 tisuća glasova, a pogotovo one neće moći osvojiti 80 tisuća za jedan mandat”, izjavio je s ovim u vezi jedan neimenovan i visoko rangiran političar, po kojem najveću šansu za dobivanje samostalnog mandata, s obzirom na broj i aktivnost, imaju predstavnici romske manjine. Ostale su manjine, s obzirom na njihov mali broj ili

neaktivnost, u znatno lošijem položaju. Da se vratimo na odgovor na postavljeno pitanje, predstavnici manjina će tako samo „na papiru” imati zajamčenu zastupljenost u parlamentu, a u stvarnosti to će biti samo iluzorno. Ako se i desi da manjine uđu u parlament, ovi nazovidelegati imat će isključivo savjetodavnu ulogu, oni će tako sudjelovati u odborским zasjedanjima kao i radu plenarnih sjednica, ali bez prava glasa. Napomenimo da bi manjinske samouprave mogle delegirati predstavnika onih manjina koje nemaju svoju organiziranu samoupravu.

U međuvremenu na zasjedanju Fidesova stranačkog predsjedništva o koncepciji izbornog zakona bila su otvorena još neka važna pitanja. Kako su temelji izbornog zakona bili utvrđeni još početkom rujna u Hajdúszoboszlóu, poslanici su na prijedlog predsjedništva tada izglasovali da ostane mješoviti izborni sustav koji se zasniva na pojedinačnim i partijskim izbornim listama, te da umjesto sadašnja dva izborna kruga bude održan samo jedan. Istovremeno pojavilo se pitanje da se etničkim Mađarima preko granica dodijeli biračko pravo zajedno s državljanstvom, o čijim pojedinostima, u kojoj formi i s koliko glasova, nismo uspjeli dobiti konačan odgovor. U međuvremenu pojavili su se zagovornici koji su osporili već donesenu odluku o izborima u jednom krugu. Njihovi su argumenti bili ti da bi Fidesu strateški bilo mnogo bolje da ima razmrvljenu oporbu te da izbori u jednom krugu mogu dovesti do njezina okrupnjavanja, što bi mu bilo znatno teže poslije sastavljanja vlade u izvanrednim okolnostima. Osim toga zadržavanjem dvaju krugova izbora sačuvala bi se politička raznolikost koja bi omogućila manjim strankama da u drugom krugu poluče bolje rezultate i prijeđu izborni prag.

Kako vidimo, konačne odluke u vezi s parlamentarnom zastupljenosti manjina još nisu donesene, a u kojoj mjeri one mogu ugroziti budućnost manjinskih zajednica, ostaje da se vidi. U svakom slučaju, mogućnost otklona od proklamiranih vladinih obećanja i ciljeva ne daju nam nadu u spokoj.

RJP

Povelja o suradnji Sigeta i Čakovca

Siget i Čakovec povezuje lik i djelo obitelji Zrinskih, te se u tom duhu već niz godina odvija suradnja društava koji u obadva grada njeguju kult Zrinskih. U sklopu ovogodišnjih Dana Zrinskih i svečane sjednice gradske Skupštine 10. rujna potpisana je i povelja o suradnji dvaju gradova. Napomenimo kako uz Čakovec, grad Siget već godinama za prijateljski grad ima Podravsku Slatinu, a od proljeća ove godine i grad Pag, čija su izaslanstva također sudjelovala svečanostima ovogodišnjih Dana Zrinskih u Sigetu. Čakovečki gradonačelnik Branko Šalomon potkraj lipnja 2011. godine primio je sigetskoga gradonačelnika Jánosa Kolovicsa, pa su između ostaloga vođeni razgovori vezano uz potpisivanje povelje o suradnji i prijateljstvu između Čakovca i Sigeta. Na temelju dosadašnje kulturne suradnje vezane ponajprije uza suradnju između čakovečke Zrinske garde i grada Sigeta u povijesnom kontekstu Sigetske bitke, gdje je u obrani od Turaka u probouju junački preminuo Nikola Šubić Zrinski ili Sigetski, prišlo se izradi povelje o suradnji. Nju su potpisali gradonačelnici dvaju gradova 10. rujna u Sigetu. Polja suradnje su ekonomija, kultura i šport te čuvanje kulta Zrinskih kao dijela zajedničke duhovne i materijalne baštine hrvatskog i mađarskog naroda. Pred otvaranjem smo brojnih EU izvora financiranja što je prilika i za brojne zajedničke projekte gradova prijatelja. Jedan od njih, koji je u pripremi, jest obnova povijesnih tvrđava Zrinski u Čakovcu i Sigetu, rekao je sigetski gradonačelnik János Kolovics.

ROVINJ – U organizaciji Ogranka Matice hrvatske i HKD-a Franje Glavinića, u suradnji s Hrvatskom maticom iseljenika, a pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture i središnjice Matice hrvatske, u Rovinju se 13. i 14. listopada 2011. g. održavaju osmi susreti književnika hrvatskih manjina s književnicima u Republici Hrvatskoj. U trodnevnom je programu održavanje književne večeri izvandomovinskih pisaca te znanstveni skup na kojem će svoja priopćenja podnijeti vrsni znalci života i stvaralaštva Hrvata u susjednim zemljama. Trećeg će dana sudionici na kulturološkom izletu obići još jedan predio Istre bogat prirodnim i kulturno-povijesnim znamenitostima. Na skupu iz Republike Mađarske sudjeluje Franjo Pajrić koji će održati izlaganje naslova Položaj hrvatske manjine u Mađarskoj danas.

GORNJI ČETAR – Školska kolektiva skupa s dicom ove subote će službeno prikazati obnovljenu zgradu. Proslava se začme sa svečanima govori Bertalana Harangozoa, voditelja Vladinoga ureda u Željeznoj županiji ter Tamása Básthya, parlamentarnoga zastupnika. Za kulturnim programom slijedi blagoslavljanje školske zgrade i sadjenje stabla u znaku oblikovanja eko-dvora.

PEČUH, OSIJEK – Svečano predstavljajući i tiskovna konferencija otvorenja projekta „Zaštita srednjeg Podunavlja – Dunav“ održana je 11. listopada 2011. godine u Osijeku. Pozdravne i uvodnu riječ dala je Ivana Buzuk-Radoš iz Javne ustanove Agencija za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Osječko-baranjske županije, projekt je prikazao Jasmin Sadiković, voditelj projekta Zeleni Osijek, a Szilvia Wodtke predstavila je Nacionalni park Dunav–Drava.

SAMOBOR – Povodom Dana grada Samobora, na svečanoj sjednici Gradskoga vijeća koja će biti 15. listopada, titula počasnoga građanina grada Samobora bit će dodijeljena dr. Ernestu Bariću, umirovljenom predstojniku Odsjeka za hrvatski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu. Samobor od ove godine Dan grada svečano obilježava trećega listopadskog vikenda, na dan kada povjesničari procjenjuju da je kralj Bela IV. 1242. godine Samoboru darovao Povelju slobodnoga kraljevskog trgovišta.

SANTOVO – U okviru pobožnosti Fatimske Gospe koje se na santovačkoj Vodici priređuju od svibnja do listopada redovito svakog mjeseca, 13. listopada priređuje se posljednja ovogodišnja pobožnost. Od 13 sati upriličit će se klanjanje Presvetom Oltarskom Sakramentu, a od 15 sati misno slavlje na otvorenom pokraj velebnoga Gospina kipa, koji je u listopadu 2008. godine posvetio kalačko-kečkemetški nadbiskup Balázs Bábel, predvodi preuzvišeni Ernő Fülöp, kancelar Nadbiskupijskog ordinarijata i župnik kalačke katedrale.

TUKULJA – Kako je za Hrvatski glasnik kazao Edmond Bende, nastavnik hrvatskoga jezika i književnosti u tukuljskoj školi, 14. listopada učenici šestog, sedmog i osmog razreda tukuljske škole, njih 24, gostovat će u budimpeštanskoj Hrvatskoj gimnaziji. Tom će prilikom nazočiti satima hrvatskoga jezika u nultom i devetom razredu gimnazije.

BUDIMPEŠTA – Zajednica hrvatskih umirovljenika u Mađarskoj 20. listopada početkom u 16.30 sati, u Croaticinoj klupskoj prostoriji priređuje predstavljanje knjige „Šokica sam i bit ću do vika – santovački bečarci“ autora Živka Mandića. Spomenuti bečarci zabilježeni su na 464 stranice, ilustrirani starim santovačkim fotografijama, a objelodanjeni u izdavačkoj kući Croatica 2009. godine. Poslije predstavljanja slave se imendani i rođendani članova Zajednice.

I. Sajam Gradišćanskih Hrvatov u Koljnofu

Dogovor za cinu pri petroviskom štandu med Rajmundom Filipovićem i Petrom Tyranom

Pred velikim šatorom na Petőfijevom trgu veliki je promet vozil i pišakov 1. oktobra, u subotu dopodne. Svi uvjeti su osigurani za dobar provod. Oktobarsko sunce nas miluje, sve već poznatih najdemo oko stolov. Službeno u deseti se začme I. Sajam Gradišćanskih Hrvatov, na kojega su dospili ne samo Gradišćanci iz Austrije, Slovačke i od Petrovoga Sela sve do Bizonje, nego veljek na prvom štandu Marinko Katulić nudi svoje instrumente iz Buševca. Njegova glazbala poznata su jur širom Gradišća, tako kot i on sam s hižnom družicom Dunjom, ka je sve nek vesela, raspoložena za šalu i razgovor i ka se redovno vraća u Koljnof, prvenstveno u ovdašnju školu, s kom nje škola ima ljeta dugo kontakte. U susjedstvu tamburaškoga paviljona, poslaniki Hrvatske manjinske samouprave iz Petrovoga Sela pokaju van sesoske produkte. Ana Škrapić-Timar, predsjednica HMS-a kaže: „Svega smo donesli, naše specijalitete od šudljic početo do knjig, Cd-pločov, rukotvorin našega drivorezbara i čuda malih stvari što je za nas karakteristično.“ Kako se šika i ona je pogledala druge

štande i kupila si je za školu i dicu CD-ploče i knjige, a kušala je i pogače. – *Svako selo ima svoje specifičnosti, svi su se jako lipo pravili na ov dan. Ljudi nas jur poznaju po našoj kulturi, a sad smo im pokazali i našu drugu stranu* – je naglasila peljačica petroviske grupe. Kad s pozornice mjesna peljačica HMS-a Ingrid Klemenšić pozdravlja sve goste i najavljenike ter istakne da je Koljnof za jedan dan ponovo postao centar Gradišća, domaći načelnik Franjo Grubić ovu izjavu sa širokim smihom odobrava. – *Moremo Bogu hvalu dati da imamo ovako lipo vrime, svi aktivisti naši iz sela su ovde, a zvana toga čuda ljudi je došlo na naš sajam. To nas veseli, a s druge strane nas i ohrabruje da moremo ovo dalje djelati. Iz Bosne i Hercegovine, iz Kiseljaka takaj imamo danas goste s kimi smo se na početku ljeta povezali. Prvi rezultat je da u delegaciji su došle dvi učiteljice ke će ostati i pomoći u našoj školi tajedan dan, a kako dalje, to ćemo kasnije viditi. U februaru smo pozvani na sastanak četirih partnerskih naselj u Kiseljak, tako s predstavnik Zaprješića, Kaštela, Kiseljaka vjerujem u to da ćemo imati dovoljno temov za diskusiju* – kaže koljnofski poglavar. Dokle dopodne nij čuda posjetitelj, otpodne očividno se poveća broj došljakov. Na ulazu šatora Borisa Golubičića, konzula Veleposlanstva Republike Hrvatske iz Budimpešte pozove na objed mjesni hrvatski zastupnik Geza Völgyi, a kod drugoga stola zatečemo i parlamentarnoga zastupnika iz Austrije, Lea Radakovića. – *Ja sam ovo ljeto i predsjednik Savjeta za hrvatsku narodnu grupu u Kancelarstvu Austrije ter se ćutim zato odgovoran da podupiram ovakove hvalevridne akcije, kade se vidi da je moguće da se naša sela najdu. S tim ujedno znamo i dokazati, kako smo velika zajednica, kako nas jezik i kultura skupa vežu i da nam daju pers-*

Bogati stol iz sjevernoga Gradišća

Židanci su kušali petroviske šudljice

Dobra reklama ne škodi ni KUGi

pektivu da u budućnosti na toj osnovi znamo još i dalje graditi. Nije se samo on dobro čutio ovde, nego i Karol Palković pri trajštofskom štandu ki je naglasio da mu se ideja sajma jako vidi i u Koljnof dojde kot u domaće selo. – *Ovde mi je jako egzotično, nekako mi je sve drukčije, nego kod nas u Austriji. I po atmosferi, a i ljudi su priskočni, jako se dobro čutim ovde. Kad dojde na ples, ću i zaplesati danas* – i od ovoga priznanja morebit ne bi ni hteli već ni sami Koljnofci. Petar Mogyorósi, po čijoj ideji i s pomoćnom rukom mjesne Hrvatske manjinske samouprave je perfektno realiziran I. Sajam Gradišćanskih Hrvatov, je zadovoljan i jur zglada u budućnost. Iz osamnaest naseljev, med njimi i od Šoprona i Željezna, Beča su došle hrvatske institucije sa svojim produkti. – *S našom mladinom smo se spominjali ča bi mogli narikati, ča ni nek samo fešta, kaj se pije i jede, nego znamo malo i naše vridnosti pokazati. Hrvatsko kulturno društvo u Austriji, Djelatna zajednica komunalnih političarov u Austriji, Hrvatski kulturni savez u Slovačkoj kot i Veleposlanstvo RH u Budimpešti postali*

su suorganizatori pak nek za ovim slijedi jedan sastanak kaj znamo spojiti naše doživljaje, dalje se spominati o sudbini ove nove priredbe – je potvrdio Petar Mogyorósi. U medjuvrjenu je na pozornici započeo folklorni vrtlog s Dičjim tamburaškim sastavom, zatim školskom plesnom grupom mjesne Dvojezične škole Mihovil Naković. Kudovci Mičevac iz Velike Gorice su oduševili publiku, a ženska klapa Veseli Gradišćanci iz Unde takaj je zdignula štimung. Folklorni ansambl Luč iz Budimpešte je nastupao u Koljnofu, a drugi dan je gostovao u Bizonji. Tamburaški sastav Koprive iz Petrovoga Sela kot i HKD Čakavci iz Hrvatskoga Židana su zatvorili ov program, uprav onda kad je trgadbena povorka dospila na ulici do centra. Vino, žgano, lipe divojke ter dobra mužika s petroviskom Pinkicom sve do jutra su na kupu držali raspoložene goste iz Hrvatske, Austrije, Slovačke i Ugarske. A to je i čestitka organizatorom, da nam se je sve vidilo va koljnofskom seli.

-Tiho-

Školski tamburaši učiteljice Inge Klemenšić

BUDIMPEŠTA, PEČUH – U odgojno-obrazovnim ustanovama u Mađarskoj od 14. listopada do 25. studenog traju jesenski ili prijevremeni maturalni ispiti, na koje su se gimnazijalci trebali prijaviti do 5. rujna. U budimpeštanskom HOŠIG-u na jesensku maturu prijavilo se dva đaka, za narodopis na hrvatskom jeziku, na srednjem stupnju, u pečuškoj Hrvatskoj gimnaziji tri gimnazijalca iz fizike, na srednjem stupnju, na hrvatskom jeziku, iz biologije, također na srednjem stupnju, i na mađarskom jeziku.

BUDIMPEŠTA – Predstava Zagrebačkog kazališta mladih "Generacija 91–95" (premierno izvedena 24. studenog 2009) nastala je po motivima romana „Jebo sad hiljadu dinara" poznatoga splitskog novinara i pisca Borisa Dežulovića. U predstavi glume polaznici dramskog studija Učilišta Zagrebačkog kazališta mladih, a redatelj je Borut Šeparović. Okosnica je priče apsurdna situacija koja nastaje susretom dviju skupina prurušenih vojnika na tajnom zadatku, pripadnika HVO-a i Armije BiH, u ljeto 1993. negdje u bosanskoj zabit. Dvanaest mladića (izabranih na audiciji organiziranoj u prosincu 2008) u dobi od četrnaest do osamnaest godina, preuzima na sebe biografije dvanaest Dežulovićevih fikcionalnih likova i preko njih ulazi u ratnu kronologiju devedesetih i vrijeme koje je prethodilo devedesetima. U prostoru između fikcije romana s jedne i fikcije kazališta s druge strane, jedini stvarni element upravo su dječaci i mladići rođeni u vrijeme Domovinskog rata, odnosno naraštaj čije je iskustvo Domovinskog rata moguće tek posredstvom nekoga drugog (obitelji, škole, javnih glasila...) tko im je o ratu govorio.

Predstava Generacija 91–95 posveta je Montažnom stroju, plesnoj i dramskoj skupini utemeljenoj potkraj 1989. godine, koja je s radom počela prije 20 godina, a može se pogledati 15. listopada s početkom u 19 sati u budimpeštanskom kazalištu Thalia.

KANIŽA, ČAKOVEC – Na kaniškome kampusu Sveučilišta Pannon od jeseni bit će 20 studenata poslijediplomskog studija za projektmenadžera, deset iz Kaniže i deset iz Čakovca, naime kampus i Regionalna razvojna agencija Čakra uspješno su se natjecali na IPA programu. Poslijediplomski studij za međunarodnoga projektmenadžera traje godinu dana i bit će organiziran na kaniškom fakultetu, na engleskome jeziku. Polaznici će predavanja 23 predmeta slušati na engleskome jeziku od hrvatskih i mađarskih predavača. Cilj je projekta da dobro obrazovani mladi dobivaju mogućnost zapošljavanja na tom području.

Konferencija gradišćanskih pedagoga u Sambotelu

U sambotelском Sveučilišnom središću Savaria, 15. septembra, je Edita Horvat-Pauković, savjetnica za hrvatski jezik u Gradišću, a ujedno i školska direktorica petroviske Dvojezične škole i čuvarnice, pozdravila kolege i kolegice na pripremnom sastanku novoga školskoga ljeta. Ovpust su se ovoj regionalnoj konferenciji zvana gradišćanskih školnikov i školnikovica ter ravnateljic pridružili i Gabriella Megyes-Holczer, direktorica Osnovne škole i čuvarnice „István Fekete” ter učiteljica hrvatskoga jezika, Ana Mihović, iz zalskoga naselja Borsfa, kade se tajedno četire ure podučava hrvatski jezik, od 1. do 5. razreda.

U uvodu ovoga spravišća, ko se svako ljeto održava na početku novoga školskoga ljeta, u organizaciji sambotelškoga Pedagoškoga centra, savjetnica za jezik je nabrajala skupne regionalne programe. Po tom, 13. oktobra se održava Nakovićevo naticanje u lipom govoru u Koljnofu, 17. aprila je predviđeno jezično naticanje u Gornjem Četaru, a 6. marčijuša će se pozvati pedagogi iz cijele regije na metodičko usavršavanje u Petrovo Selo. Na osnovi toga predstaviti će se dvojezične ure zemljopisa, povijesti, a potom slijedi minjanje iskustav ter diskusija. Nadalje su mogli čuti nazočni od savjetnice konkretna iskustva, prilikom stručne kontrole Ureda za obrazovanje. Navedene su najčešće poteškoće u svezi s nastavnim plani, razne primjedbe npr. za podučavanje hrvatskoga jezika za dicu s posebnimi poteškoćami, nastava narodopisa itd.

Potom su direktori i direktorice naših škol izrazili želju za organiziranje djelatne skupine ravnateljjev manjinskih škol, ka ideja je jur lani predložena na sličnom sastanku. Cilj bi ove skupine bio zvana redovnih sastanaka i minjanje informacijov, iskustav, sudjelovanje i nudjanje pomoći u pojedini pitanji i tema. Edita Horvat-Pauković je još zamolila nazočne, ako imaju posebna pitanja Rózsi Hoffmann, državnoj tajnici za obrazovanje, neka to postavljaju da ona more dalje nositi na sastanak s njom, jer je pred kratkim visoka politička dužnosnica posjetila Sambotel. U završetku ovoga sastanka je Čaba Horvath, direktor Izdavačke kuće Croatica, predstavio najnovije udžbenike i školskih pomagala za podučavanje hrvatskoga jezika.

-Tih-

Edita Horvat-Pauković, savjetnica za jezik u Gradišću pozvala je kolege i kolegice, kot svako ljeto, u Sambotelu

Pedagogi, od Bizonje do Petrovoga Sela, štoveć do Zalske županije bili su nazočni na konferenciji

Intervju

Ponovno dobila povjerenje

Marija Tišler Biškopić i 2011/2012. školsku godinu započela je kao ravnateljica Okružne hrvatske osnovne škole i osnovne umjetničke škole „Katarina Zrinski” u Serdahelu. Njezin je mandat istekao prošlom školskom godinom i nakon raspisivanja natječaja opet je izabrana za ravnateljicu.

Razgovarala: *Bernadeta Blažetin*

Marija Tišler Biškopić Hrvatice je, od svog rođenja živi u Serdahelu. U rodnome mjestu završila je osnovnu školu, a Srednju ekonomsku školu «Dr. Ferenc Mező» u Kaniži, zatim studira mađarski i ruski jezik na Pedagoškoj visokoj školi u Pečuhu. Od 1979. g. radi kao nastavnica u serdahelskoj osnovnoj školi, usput je završila trogodišnju prekvalifikaciju engleskog jezika, i školu za voditelja javnog obrazovanja, matematički jezik joj je kajkavski hrvatski, ali dobro govori i standardni jezik, šest godina obnašala je dužnost ravnateljice u mjesnoj školi s predmetnom nastavom hrvatskoga jezika, a sada je dobila opet povjerenje na pet godina. O iskustvima i planovima za sljedećih pet godina porazgovarale smo u njezinu ravnateljskom uredu, čija su vrata uvijek otvorena i za kolege i roditelje.

Malo da se prisjetimo godine kada si prvi put izabrana za ravnateljicu, jesi li imala poteškoća?

– Prije negoli sam postala ravnateljica radila sam šest godina kao doravnateljica, no uvid u upravljanje ustanove nisam baš imala. Prvo sam za ravnateljicu bila povjerena na godinu dana, onda sam se malo uhodala pa za godinu dana na molbu svojih kolega predala sam natječaj. Usput sam se upisala u školu za voditelja javnog obrazovanja i to mi je mnogo pomoglo. Ono što sam učila u teoriji, to sam probala primijeniti u praksi. Ovih šest godina bilo je vrlo teško, stalno su se mijenjale uredbe, a mijenjao se i ustroj naše ustanove, našoj su se školi priključile nove područne ustanove, uključili smo se u mikroregiju, zatim su se zatvorile neke naše područne ustanove, proveli smo jedan europski projekt koji iziskuje jako mnogo rada, dakle posla je bilo mnogo. Nažalost, posao ravnatelja sve se više udaljuje od pravoga pedagoškog rada, što mi jako nedostaje. Današnji ravnatelj treba biti menadžerskog tipa, mora se mnogo baviti administrativnim i organizacijskim poslovima.

Tijekom šest godina vjerojatno se i ustanova mijenjala, što je bilo u tome pozitivno, a što negativno?

– Ono što bih mogla navesti kao pozitivnost, svakako su uvjeti rada i uvjeti za učenje, stručna sprema nastavnika. Školska je zgrada obnovljena, opremljena s mnogim suvremenim nastavnim pomagalicama, informatičkim kabinetom. Ustanova se otvorila prema van, dobro suraduje s roditeljima, mjesnom i manjinskom samoupravom. Negativna je tendencija opadanje broja djece i mislim da negativno utječe na ustanovu i to da se stalno mijenjaju uredbe i ne možemo planirati na duže vrijeme. Nastavnici su stalno u dilemi je li im vrijedno otići na određena usavršavanja, je li to vrijedi isfinancirati, kao npr. učitelji nižih razreda završili su školu za podučavanje i u petom i šestom razredu, a sada su to prekinuli. Potrebna bi bila usavršavanja s tematikom odgoja djece s promijenjenim sposobnostima, o problemima ponašanja, o agresiji, jer sve više takve djece ima u ustanovi. Nažalost, ne možemo planirati na duže vrijeme jer se ne zna što će biti za dvije-tri godine, mislim da je to jako štetno za obrazovanje. Sada smo opet pred preinakom zakona javnog obrazovanja, zapravo, ni ja ne znam čega sam se primila. Zamislili su da će financiranje djelatnika ustanove prijeći u nadležnost ministarstva, ne smatram to sretnim rješenjem, ipak se u mjestu znaju problemi, ljudi se poznaju, bolje bi bilo da država daje odgovarajuća sredstva za samouprave, i to povjeri njima. Najveći je problem da nema dovoljno novaca za obrazovanje.

Kakvo je stanje s učenjem hrvatskoga jezika, je li teško motivirati djecu ili roditelje da uče hrvatski jezik?

– Nije, svi koji se upisuju u našu školu znaju da je to narodnosna škola i da se tu uči i hrvatski jezik. Čini mi se da se ljudi pozitivno odnose prema hrvatskome jeziku, još i nehrvatske obitelji. Sve su češće veze sa susjednom Hrvatskom. Zahvaljujući zajedničkim projektima, djeca dobivaju dodatne hrvatske sadržaje u školi. Naša ustanova ima dobre veze s matičnom domovinom, surađuje sa zadarskim sveučilištem, s draškovečkom osnovnom školom. Obje nam ustanove mnogo pomažu u očuvanju hrvatskog jezika i kulture, čak i u metodičkim pitanjima. U okviru prekograničnog projekta uspjeli smo kupiti glazbala za učenje tamburice, i to ćemo nastaviti, imali smo dodatne sate hrvatskoga jezika, i to bismo nastavili.

Imate mnogo hrvatskih događanja, 90% vaših nastavnika barem na srednjem stupnju govori hrvatski jezik, a 50% na visokom stupnju. Više puta sam potaknula pitanje zbog čega serdahelska ustanova ne prijeđe na dvojezičnu nastavu, ako je to i financijski povoljnije, a učinkovitije je i u podučavanju hrvatskoga jezika?

– Više puta smo razgovarali o tome u našoj zbornici, onomad kada su pokrenuli dvojezičnu nastavu u Petrovome Selu, bili smo pogledati nastavu. Mislim da bi prvo trebalo započeti u vrtiću, pa možda bi se moglo još u nižim razredima, ali ne znam kako bismo mogli povijest, zemljopis predavati na hrvatskome, polovični posao ne bismo željeli raditi. Drugo je pitanje, ne znamo kako bi to prihvatili roditelji. I mi se borimo za dovoljan broj djece, pa se bojimo da ako bismo uveli dvojezičnu nastavu, neki roditelji ne bi upisali k nama svoju djecu. Općenito je labilno stanje škole, trebamo zadržati broj djece, naša škola je privlačna, hrvatski jezik žele učiti u predmetnoj nastavi, ali nije sigurno da bi i druge predmete željeli učiti na hrvatskome. Smatram da je u našoj ustanovi dobro hrvatsko obrazovanje, s održavanjem veza s matičnom domovinom pokušamo djeci predati i važnost znanja jezika, te s dodatnim programima obogatiti ih s

hrvatskom kulturom. Hrvatski školski sustav u Mađarskoj ima dvije jako dobre gimnazije, koje daju priliku da oni učenici koji žele usavršiti svoje znanje hrvatskoga jezika upisuju se u te ustanove.

Ako bi mjesne samouprave potakle da se prijeđe na dvojezičnu nastavu, kako biste vi, djelatnici škole, reagirali?

– Trebalo bi jako dobro razmisliti jer ako bi nam se smanjio broj učenika u školi,

došlo bi i kod nas do problema opstanka ustanove.

Tako znam da ima učenika i iz Letinje. Oni u Serdahel dolaze radi učenja jezika?

– Da, ima šest učenika. Pa ima takvih koji radi hrvatskog jezika, a ima i takvih koji zbog drugih razloga.

Radite li neku promidžbu za ustanovu, da se više djece upisuje u Serdahel?

– Izravno baš i ne, ne smatram moralnim da u mjestu gdje postoji škola nagovaramo roditelje. I mi znamo da je svaka škola u teškoj situaciji, ali imamo web-stranicu, priredbe su nam otvorene.

Kakvu ulogu ima škola u naselju?

– Škola daje mogućnosti za razne aktivnosti mnogim naraštajima, već godinama u njoj treniraju veterani nogometaši, osigurana je športska dvorana za gimnastiku, škola pomaže u raznim kulturnim programima, dobro surađujemo s mjesnom samoupravom, a s manjinskom samoupravom suradnja je također jako dobra, mnoge programe ostvarujemo zajedno, potpomažemo jedni druge i mislim da školska ustanova to tako treba raditi.

S kakvim si se osjećajima opet primila te dužnosti?

– Osjećala sam da mi je to obveza. Ako sam već šest godina to radila, imam dosta iskustva, od mojih kolega nitko se nije kandidirao, pa mislim da bi bilo šteta da netko dođe izvana u našu ustanovu, jer to bi značilo i otpuštanje, iako bi ja radije podučavala svoje struke. Znam da nema ravnatelja koji odgovara svakome, ali ja sam postala ravnateljica iz sredine mojih kolega i mislim da je ta kolegijalnost i ostala, zajedno se dogovorimo, zajedno imamo ideje, a i zajedno radimo, bez toga i ne može dobro funkcionirati ustanova.

Zapamtila sam da si na opraštanju u svome govoru istakla učenicima da bilo kamo dospiju, bilo što će raditi u budućnosti, neka u svakoj prilici ostaju ljudi. Tijekom osam godina pokušavate li ih odgajati na to?

– Smatram da na to djecu treba pripremiti. Ima učenika s različitim sposobnostima, tako je bilo i nekada, pokušamo djecu odgajati tako da je sposobnost osobina koja je dana, ali je

važno da svatko nađe svoje mjesto u svijetu, podjednako je vrijedan i zidar i ekonomist, samo imaju različit zadatak, nema razlike između pekara i premijera, jer i jedan i drugi je čovjek, samo imaju drugi zadatak, svakom djetetu želimo pomoći u usvajanju znanja, a i u odgajanju na humanost. Naravno, nije uvijek partner ni roditelj ni dijete, pa moramo uložiti mnogo truda u suradnju s njima.

Tijekom svoga novog mandata imaš li neke zamisli što bi voljela ostvariti zajedno sa svojim kolektivom?

– Sve ovisi o mogućnostima, pa tako velike snove nemamo, naravno, prvenstveni nam je cilj da na visokoj razini organiziramo obrazovanje. Želimo nadalje dobro surađivati sa svim dosadašnjim našim partnerima i unutar i izvan granice. Što se tiče samih uvjeta, želimo uljepšati okolicu škole, mogli bismo napraviti lijep park. Nažalost, škola je javno mjesto i bilo tko može doći na naše dvorište, pa često nam predmete oštete, zbog toga s time još čekamo. Nadam se da ćemo i u tome naći rješenje.

SUMARTON – Članovi pjevačkoga zbora KUD-a «Sumarton», osim što čuvaju lijepe hrvatske popijevke, njeguju i nekadašnje običaje koje se vežu uz poljoprivredne radove ili kršćanske blagdane. Počev od fašenka, Đurdeva, Uskrsa, žetve, berbe sve do Božića. U jesenskom vremenu ima niz radova na polju koji su nekoć skupa obavljali seljani, pa to čine i članovi zbora. Ovaj put je bilo održano luščenje kukuruza kod Tonija Hederića. Domaćini su se pripremili s kolačima, vinom i žganicom, a iz vrijednog posla nije izostala ni popijevka.

SAMBOTEL – U Osnovnoj školi Mihály Váci, kade se podučava hrvatski jezik, 12. oktobra, u srijedu su gostovali školarci i učitelji iz Hrvatske. Osnovna škola Sela, polag Siska, od predlani je partnerska ustanova sambotelke škole i svako ljeto su na redu prijateljski posjeti. Ljetos je bio na programu izlet u četarskom Muzeju „Željezne zavjese“, posjet obnovljenomu Iseumu u Sambotelu i slobodne ure na Glavnom trgu. U školskoj delegaciji je bilo trideset školarov i dvanaest učiteljev ter političkih zastupnikov iz grada Siska.

BUDIMPEŠTA – Hrvatska škola rado očekuje zainteresirane roditelje, učenike i goste na otvoreni dan, 14. listopada, u okvirima kojega se predstavljaju škola i đački dom. U prijepodnevnim satima u knjižnici je projekcija promidžbenog filma o školi, slobodan posjet oglednih sata 9.e i 9.a razreda – komunikacija na hrvatskom jeziku, tjelesni odgoj, hrvatski jezik, hrvatska književnost, narodni ples i povijest – a popodne posjet učeničkom domu.

Hrvati izvan Hrvatske

Druga međunarodna kroatološka konferencija od 29. rujna do 1. listopada s temom „Hrvati izvan Hrvatske“, u organizaciji Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, okupila je pedesetak predavača iz cijeloga svijeta od Australije i Čilea do Rumunjske, Mađarske, Njemačke... Neosporne zasluge velikog odaziva zamoljenih predavača zasigurno pripadaju organizacijskom i programskom odboru konferencije, na čelu s neumornom Sanjom Vulić koja je danas i motor pokretač ubaštinenja hrvatskih znanstvenih postignuća na polju društvenih znanosti nastalih izvan granica Hrvatske s temama o Hrvatima izvan Hrvatske u kulturološki i znanstveni prostor matične domovine.

Nakladničku djelatnost Znanstvenoga zavoda Hrvata u Mađarskoj predstavio je ravnatelj Zavoda Stjepan Blažetin

Niz zanimljivih plenarnih predavanja održali su: Vinko Grubišić sa Sveučilišta u Waterloo (Kanada) s temom „Priznanje hrvatskoga kao posebnoga jezika u SAD i Kanadi“; Jadranka Gvozdanović sa Sveučilišta u Heidelbergu (Njemačka) s temom „Mladi Hrvati u Njemačkoj: jezik i kulturni identitet“; Peter Houtzagers sa Sveučilišta u Groningenu (Nizozemska) s temom „Gradišćansko-hrvatski i gradišćanski Hrvati: neka neodgovorena pitanja“; Andreas Moralews Milohnić iz Čilea imao je plenarno izlaganje na španjolskom jeziku *La poesía chilena de origen croata*, a tema plenarnog izlaganja Ernesta Barića s Odsjeka za hrvatski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu i bivšeg ravnatelja Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, bila je *Prošlost i budućnost hrvatskoga jezika u Mađarskoj* (Status hrvatskoga jezika u Mađarskoj). U sklopu konferencije obrađeno je više podtema: povijesne teme vezane uz Hrvate izvan Hrvatske, književnost Hrvata izvan Hrvatske, predstavljanje hrvatskih znanstvenika i hrvatskih velikana izvan Hrvatske, hrvatske ustanove, nastava hrvatskog jezika, kao i uopće jezik Hrvata izvan Hrvatske, socijalna struktura hrvatskoga iseljeničtva, narodni običaji u autohtonim hrvatskim manjinskim zajednicama, pravni položaj Hrvata, političko djelovanje te pitanja vezana uz povratništvo.

U sklopu prvog dana Konferencije predstavljena je nakladnička djelatnost Znanstvenoga zavoda Hrvata u Mađarskoj, o čemu

Na čelu organizacijskog i programskog odbora konferencije bila je neumorna Sanja Vulić

su govorili ravnatelj Zavoda Stjepan Blažetin i bivši ravnatelj Ernest Barić, te su predstavljani hrvatski prijevodi pisaca španjolskoga govornog područja – hispanistička *Croatica*.

U sklopu predstavljanja nakladničke djelatnosti Znanstvenoga zavoda Hrvata u Mađarskoj ravnatelj Zavoda Stjepan Blažetin upoznao je slušateljstvo s izdanjima ove ustanove koju je utemeljila Hrvatska državna samouprava 2005. godine. Naglasio je kako Zavod radi sa skromnim financijskim i ljudskim resursima te infrastrukturnim uvjetima te kako svoj rad temelji u nekoliko dionica od kojih je jedna nakladnička te najavio kako do kraja kalendarske godine u nakladi Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj izlaze četiri nove knjige. Istodobno s nakladničkom djelatnošću odvija se istraživački rad, organiziraju međunarodne konferencije, predstavljaju izdanja i rad Zavoda, sudjeluje se znanstvenim konferencijama u zemlji i inozemstvu, populariziraju se Hrvati u Mađarskoj, osvježava web-stranica, te se rade pripreme i nacrti za moguće pokretanje rada na dugoročnom projektu izradi Leksikona Hrvata u Mađarskoj.

Odlika ove kroatološke konferencije iz motrišta Hrvata u Mađarskoj jest znatan broj izlagača i tema koje se bave problematikom jezika, književnosti, novinstva, pravne problematike i položajem Hrvata u Mađarskoj. Uz rečeno na skupu znatan broj izlaganja imao je za temu jezik, povijest, književnost i školstvo gradišćanskih Hrvata u zapadnoj Mađarskoj, odnosno u austrijskom dijelu Gradišća. Tako je Timea Bockovac govorila o Jezično-pravnoj analizi novoga mađarskog ustava, Stjepan

Blažetin o Hrvatskim književnim časopisima u Mađarskoj, naslov predavanja Branke Pavić Blažetin bio je *Dvadeset godina samostalnog hrvatskog tiska u Mađarskoj*. Tematski uz Hrvate u Mađarskoj bila su predavanja Đure Vidmarovića: *Problem književnoga jezika u poeziji Josipa Gujaša Đuretina*, i Katje Bakije: *Hrvatsko kazalište u Pečuhu – čuvar identiteta i kulturnih tradicija Hrvata u Mađarskoj* te Bele Tonkovića: *Franjevačka provincija Presvetog spasitelja u Mađarskoj: njezini članovi Hrvati i dušobrižništvo Hrvata za vrijeme turske vlasti 1552–1696*.

Alojz Jembrih imao je izlaganje naslova „*Karnerov prijevod nasljeđivanja Kristuševoga u kontekst hrvatskih prijevoda*“;

Georg Holzer „*Primjeri gradišćansko-hrvatskoga pričavanja iz muzeja u Novom Selu*“; Davor Piskač „*Kulturalni aspekti Miloradićeva pjesništva*“; predavanje „*Doprinos Miroslava Vuka Croate (1930–2005) hrvatskoj etnomuzikologiji*“ održala je Katarina Koprek posebno ističući njegov rad na istraživanju narodnih, svjetovnih i crkvenih popijevaka gradišćanskih Hrvata. Predavanje Roberta Hajszana iz Panonskog instituta u Pinkovcu „*Hrvatski velikani u zapadnoj Mađarskoj – reformatori hrvatskoga jezika*“ dotaknulo je djelovanje vjerskih službenika. Robert Sučić govorio je o „*Narodnim običajima gradišćanskih Hrvata u Austriji*“, a Nikola Benčić o „*Hrvatskim strankama*“ u austrijskom Gradišću. Andrea Zorka Kinda-Berlaković govorila je o *Problemima i izazovima u dvojezičnom školstvu gradišćanskih Hrvata u Austriji*, a Alojz Jembrih u svome drugom predavanju o „*Izdavačkoj djelatnosti Znanstvenog instituta Gradišćanskih Hrvata u Austriji*“.

Branke Pavić Blažetin

Trenutak za pjesmu

Krešimir Bagić

Badem i bedem

8.

trebalo bi srušiti zidove
koji su kazališne pozornice
koje su plave papirnatih vrpce
koje su šuma puna zečeva
koja je list
u kojemu se izgubio
pupak
svijeta

Izložba

„Putevima Svetog Martina“

Na otvorenju izložbe Čaba Horvath, ravnatelj Croatice, pozdravlja autora izloženih radova Milana Generalića te Antu Sorića, predsjednika Zaklade Zlatko i Vesna Prica

Poslije uspješnoga pečuskog postava, u Croaticinu galerijskom prostoru 1. listopada otvorena je izložba poznatoga hrvatskog naivnog slikara Milana Generalića naslova „Putevima Svetog Martina“. Posjetitelje su pozdravili Čaba Horvath, ravnatelj Croatice, i Silvija Malnar, prvi tajnik Veleposlanstva Republike Hrvatske. „Milan je Generalić umjetnik koji predstavlja i izvornu umjetnost. Majstor je likovnog umijeća, čovjek koji živi na zemlji, od zemlje i njegovo stvaralaštvo potječe iz toga vrela“, reče među ostalom Ante Sorić, predsjednik Zaklade Zlatko i Vesna Prica, na otvorenju izložbe.

U keramičkim kutijama predstavljeno je dvadesetak fresaka rađenih istim tehnološkim postupkom kao u slika u crkvama, tj. na svježu žbuku nanose se pigmenti, boje razrijeđe-

ne vapnenom vodom. Podlogu i keramičke kutije umjetnik je sâm izradio jer bio je znatiželjan i htio se okušati i u toj tehnici. Čitajući o životu svetaca, odlučio ih je oslikati, pa tako osim lika Svetoga Martina predstavljeni su primjerice Sv. Lucija, Sv. Katarina, Sv. Agata, Sv. Lovro s tipičnim ikonografskim atributima te religiozne teme Krštenje Krista, Adam i Eva, Anđeo s trubom...

Generalić slika staklo i ulje na platnu i izrađuje drvene kipove svetaca. Sada radi minijature veličine kutije šibica i, kako i sâm reče, sljedeću izložbu donijet će u džepu.

Izložba je otvorena za javnost do 21. listopada, radnim danom od 10 do 15 sati, a nakon budimpeštanskog predstavljanja seli se u rodni grad Svetoga Martina, u Sambotel.

K. G.

U povijesti Hrvatskoga glasnika

U znaku kongresa – konkretno

(...)

Najviše je diskusije i ovoga puta bilo u svezi s delegiranjem, odnosno s izborom kongresnih delegata. Njihov je broj, doduše, u postojećem statutu određen na 160, ali je nazočni odvjetnik već na samome početku sjednice rekao da prema sadašnjim zakonima osnova delegiranja može biti isključivo legitimno članstvo.

Poslije te kategorične i jasne izjave, rasprava oko toga sastojala se većinom od pitanja. Izuzev manjih razlika u mišljenjima i nekoliko neznatnih razmimoilaženja, svi su članovi Predsjedništva bili složni u tome da je najvažniji legitimitet, to jest da nam kongres bude zakonit, pravedan i pravilan, pa je osnovno načelo o izboru delegata prihvaćeno. S tim u svezi sastavljena je i umnožena tiskanica za učlanjivanje u Savez, koja će se poslati u sva naša naselja. Tamo će seoski povjerenici potražiti naše ljude i ponuditi im mogućnost da stupe u Savez. Stoga **Predsjedništvo poziva sve Hrvate u Mađarskoj da u što većem broju ispune ponudenu pristupnicu kako bi naš Savez obuhvatio sve krajeve i sela, odnosno što više njihovih hrvatskih žitelja.** Glede organiziranja kongresa u obzir će se uzeti samo pristupnice s točnim osobnim podacima i vlastoručno potpisane do 15. veljače 1998. godine. Na temelju tako dobivenog broja pristupnica, odnosno članova, razmjerno će se, po regijama odrediti broj kongresnih delegata, kojih – kako je rečeno – može biti 160. Prema tome, broj delegata pojedinih regija ovisit će isključivo o broju njihovih registriranih članova. Izbor delegata povjerit će se regijama.

M. M.

(Hrvatski glasnik, 1997/44)

KRIŽEVCI – Povijesno društvo Križevci u suorganizaciji Hrvatskog instituta za povijest 1. listopada održalo je znanstveni skup pod nazivom Vojnička obitelj Makar. Teme sudionika na skupu: dr. sc. Hrvoje Petrić, Uspon obitelji Makar kroz vojnu službu, Ivan Huzjak, Majka Božja Koruška, mr. sc. Đuro Škvorc, Krajiški nemiri 1658. i 1666. godine, Tomislav Bogdanović, prof., Obitelj, posjedi i oporuka Nikole Makara (1620–1673), dr. sc. Robert Skenderović, Makar i fra Luka Ibrišimović u službi zagrebačkog biskupa i Đuro Franković, prof., Donatori Makar, Ilirska (hrvatska) škola u Pečuhu. Ivan Makar imao je nemalu ulogu i oslobađanju grada Pečuha od osmanlijske vladavine 1868. godine, te njegov sin utemeljuje hrvatsku školu u tom gradu podno planine Meček.

Foto: Andrea Müller

Bogatstvo...

Dio članica Ženskog pjevačkog zbora „August Senoa“

BAĆINO – Osnovna škola i Hrvatska manjinska samouprava 21. listopada suorganiziraju već tradicionalni Županijski susret hrvatskih učenika u Baćinu. U okviru susreta održat će se natjecanje iz hrvatskoga jezika na temu „Jesen”, a na susret očekuju učenike iz bačkih škola s dvojezičnom ili predmetnom nastavom hrvatskoga jezika odnosno iz onih u kojima se hrvatski predaje u okviru kružoka. Od 9.45 do 10 sati održat će se svečano otvorenje susreta u školskoj športskoj dvorani. Zatim slijedi natjecanje u dva dijela s kratkom pauzom. Nakon objeda, od 13.30 do 13.45 održat će se i proglašenje rezultata, a zatim slijedi druženje i pelsačnica. Obavijest na školskom telefonu 78/468-016 ili putem maila na adresi sulibaty@freemail.hu.

KOZAR – U organizaciji Hrvatske samouprave, 29. listopada priređuje se ovogodišnji Dan Hrvata. Program Dana počinje u 15 sati misom na hrvatskom jeziku u mjesnoj crkvi. U 16 sati u mjesnom domu kulture je otvaranje izložbe kojom se predstavljaju narodne nošnje i tradicija kozarskih Hrvata, a u 17 sati počinje folklorni program s cjelovečernjim nastupom KUD-a Ladislava Matušeka iz Kukinja. Potom slijedi druženje i ples uz glazbu kukinjskog orkestra.

ŠELJIN – U organizaciji Šeljinske mikroregije i Uprave Osnovne škole Géze Kissa, 27. listopada s početkom u 10 sati upriličuje se svečana predaja nove školske zgrade i završna priredba projekta DDOP-3.1.2/2F-2F-2009-0019.

KERESTUR – Dobrovoljno vatrogasno društvo toga mjesta utemeljeno je davne 1888. g. Na danu naselja još uvijek aktivnom Društvu mjesna samouprava podarila je zastavu. Antun Tišlerić, zapovjednik DVD-a, zahvalio je načelniku Lajošu Pavlicu na poklonu i obećao svesrdnu pomoć vatrogasaca u svakoj neprilici.

SUMARTON – Završena je obnova mjesnoga dječjeg vrtića u okviru koje obnovljen je krov, građevna stolarija, sanitarni čvorovi i vanjska izolacija. Održavatelj ustanove Višenamjenska mikroregijska udruga Murahíd preko natječaja dobila je nepovratna sredstva za obnovu te ustanove. Cjelokupno ulaganje iznosi 10,3 milijuna forinti, od čega je dobiveno 6,8 milijuna potpore, a ostatak je trebala snositi mjesna samouprava. Prema izvješću načelnika Martona Caparija, svečana predaja obnovljenoga zdanja bit će na Martinje.

Uzvratni posjet labinskih biciklista

Na putu razvijanja prijateljske suradnje Baje i Labina

Domaćini i gosti nakon dolaska labinskih biciklista

U okviru Europskog tjedna mobilnosti 2011, održanog od 16. do 22. rujna pod motom „Alternativna mobilnost”, BBK „Istra BIKE” u suradnji s Labinom – zdravim gradom, od 20. do 22. organizirao je posjet prijateljskom gradu Baji. Tako su članovi Brdsko-biciklističkog kluba, koji su štafetnom vožnjom od Labina do Baje, dionicu dugu 557 kilometara, prešli za tri dana, uzvratili štafetni maraton trkača bajske Športske udruge FuTeam prijateljskom gradu Labinu u Hrvatskoj u svibnju ove godine. Labinske bicikliste 22. rujna na ulazu u grad dočekali su članovi bajske Športske udruge FuTeam, a na središnjem gradskom Trgu Svetoga Trojstva bajski gradonačelnik Róbert Zsigó, ali i članovi izaslanstva grada Labina predvođeni gradonačelnicom Eni Modrušan i pročelnikom Upravnog odjela za društvene djelatnosti Brunom Hrvatinom, te predsjednica Angela Šokac Marković i zastupnici Hrvatske manjinske samouprave grada Baje.

Gradonačelnik Zsigó tom je prigodom pozdravio sve sudionike cjelodnevnog programa u okviru Europskog tjedna mobilnosti, a posebno bicikliste prijateljskoga grada Labina, zahvalio je organizatorima i svim sudionicima te gostima, poželio da se kretanju, športskim i rekreacijskim aktivnostima posvećuje više pozornosti ne samo na dan bez auta nego i u drugim danima godine.

Nakon dočeka na glavnom trgu, izaslanstvo prijateljskoga grada te labinske bicikliste u Gradskoj kući primili su gradonačelnik Róbert Zsigó i bilježnica Gabriella Gyenes. Gosti su upoznati i s poviješću Gradske kuće, odnosno vijećnicom i svečanom dvoranom, ali i sustavom te položajem mjesnih samouprava.

– Premda postoji određena udaljenost od 600 kilometara, pokazalo se danas da ona nije smetnja da se susrećemo, družimo, da upoznamo jedni druge, i tako rastemo i obogaću-

jemo svoje sadržaje i život naših gradova. Vjerujem da je pred nama cijeli niz novih aktivnosti i sadržaja, na obostrano zadovoljstvo. Predložiti ćemo širenje suradnje dviju glazbenih škola, konkretniju suradnju i povezivanje dviju osnovnih škola, te dodatno širenje područja športa. Ono što je za nas vrlo zanimljivo, to su mogućnosti zajedničkog korištenja nama pretpristupnih, vama pristupnih europskih fondova, kako bismo postojeću suradnju mogli još bolje konkretizirati uz pomoć Europske Unije – naglasila je uz ostalo Eni Modrušan koja, kako reče, prvi put je u Baji, ali se već osjeća kao kod kuće, ne skrivajući oduševljenje posredovanjem i aktivnošću hrvatske zajednice i Hrvatske manjinske samouprave koja je, kako reče, „glavni krivac”, pokretač ove suradnje.

Svojim nesvakidašnjim pothvatom labinski su biciklisti obogatili postojeću suradnju dvaju gradova, ali i dane europske mobilnosti poradi toga da se privuču pozornost na očuvanje okoliša i zdravlja putem športskih i rekreacijskih aktivnosti.

– Nije bilo lako, mi smo se čak malo precijenili, mislili smo da ćemo sve to uspjeti u tri dana. Uspjeli smo, ali jedan dio vozili smo se u kombiju zbog kiše u Gorskom kotaru, i jednim dijelom Podravske magistrale zbog gustog prometa, i ne preporučamo nikome da se tamo vozi biciklom iako je dopušteno. Danas smo isto tako malo lutali po Mađarskoj kod Bátaszéka jer isto tako imate ceste koje nisu za bicikliste. Brdsko-biciklističko društvo iz Labina „Istra bike” postoji već deset godina, pioniri smo mnogih stvari u Hrvatskoj što se tiče mountain bika. S nama je danas i naš trener, i Robi Šujević koji je jedan od najperspektivnijih biciklista u Hrvatskoj, a ove je godine ostvario najbolje rezultate za reprezentaciju i na EP-u i na SP-u. Uglavnom biciklizam u Hrvatskoj nije neki šport koji se cijeni, međutim to je jako dobar šport i dobra

rekreacija ako želite održavati liniju, ako se želite dobro provoditi i, evo, možete biciklom putovati od Labina do Baje. To je dobra prigoda za našu promociju, to nije događaj koji se događa svaki dan iako dosta idemo na jake maratone po Hrvatskoj, u Italiji i Sloveniji. Mi se želimo približiti tim državama, i radimo na tome, ali na način koji nas zadovoljava – reče nam Robert Faraguna, jedan od labinskih biciklista.

– Kada sam postao gradonačelnikom, odlučio sam da pokušamo riješiti da prijateljske veze ne budu samo suradnja čelnika i ustanova dvaju gradova, ni to nije malo, ali da se ne ograničava samo na to, nego da bude ispunjena sadržajem. Na taj način pokušavamo pridonijeti razvijanju suradnje sa svim prijateljskim gradovima, a za to kod svih postoji sklonost. Današnji događaj dobar je primjer toga da se to u suradnji s gradom Labinom već počinje ostvarivati. Suradnja s prijateljskim gradom u Hrvatskoj važna je iz dva razloga. S jedne strane tu već postoje osobne veze, smatram da je njihovo razvijanje, jačanje važno za oba grada, za prijateljski grad u Hrvatskoj, za ovdajšnje Hrvate i za nas u Baji. S druge strane za vrijeme mađarskog predsjedanja Europskom Unijom uspjeli smo staviti točku na pristup Hrvatske Europskoj Uniji, a grad Baja na jugu Mađarske mora preuzeti ključnu ulogu u tome. Kao što je to bilo i u proteklim stoljećima, želja nam je da i preko suradnje prijateljskih gradova, s Labinom, pomažemo da Hrvatska što bolje i uspješnije može ostvariti punopravno članstvo u Europskoj Uniji. Stoga stojimo na raspolaganju bilo na polju gospodarske bilo na polju druge suradnje. U razgovorima svakako želim potaknuti osvrt na suradnju proteklih pet-šest godina, te postaviti koje bi mogle biti zajedničke točke buduće suradnje koje želimo razvijati. Želja nam je da se dogovorimo za jedan

Djeca na središnjem bajskom trgu tjelovježbom i raznim zabavnim, sportskim sadržajima obilježili Europski tjedan kretanja

plan suradnje, da odredimo područja na kojima želimo ostvariti užu suradnju, koji su to minimalni ciljevi i kada ih želimo ostvariti. Ako u tome ove godine možemo postići dogovor, onda ćemo imati na što se oslanjati, usmjeriti energiju, financijske izvore i ljudske resurse, te možemo ostvariti veliki napredak – reče uz ostalo za naš tjednik gradonačelnik Róbert Zsigó, ujedno parlamentarni zastupnik bajskog okruga. Sutradan, 23. rujna, održani su i službeni razgovori predstavnika dvaju gradova, pri čemu su obostrano izražene želje za razvijanjem buduće suradnje i zajedničkih programa. Kako nam reče predsjednica Hrvatske manjinske samouprave Angela Šokac Marković, u razgovorima je konkretizirana suradnja za iduće razdoblje. Prema tome dogovorena je razmjena učenika OŠ «Ivo Lola Ribar» iz Labina i bajskih osnovnih škola u kojima se hrvatski podučava u okviru predmetne nastave. U roku od pola godine bajski će se poduzetnici predstaviti u Labinu, a zatim i labinski u Baji, kako bi razmotrili mogućnosti i vidove buduće suradnje. Što se tiče športa, nastojat će suradnju proširiti i na druge sportove odnosno udruge. Grad Labin ponudio je kako bi učenici bajske ugostiteljske srednje škole svoju obveznu praksu

molgli «odraditi» u Labinu za vrijeme turističke sezone. Napravljena je i bilješka o planiranim događanjima, koja će se prigodom posjeta izaslanstva grada Baje Labinu od 6. do 8. listopada ove godine odrediti. Osim toga dogovorena je i razmjena mišljenja o mogućnostima zajedničkih europskih natječaja, a grad Baja ponudio je da će primiti Labinjane kako bi se razmijenila mišljenja o praksi natjecanja.

Bajski trkači i labinski biciklisti

Stipan Balatinac

PETROVO SELO, PORNOVA, HRVATSKÉ ŠICE, KERESTEŠ, GORNJI ČETAR, NARDA

– U okviru serije priredab *Dani ugarske katoličanske kulture* je prošle subote hodočastilo mnoštvo vjernikov u Pinčenoj dolini. Specifični program, pod naslovom „Na konji apostolov – piše do crikvenih vidnosti far“ je organizirao Nardanac, dr. Šandor Horvat, u kom su se zainteresirani ganuli rano ujutro iz Petrovoga Sela, od crikve Sv. Petra i Pavla. U Pornovi su hodočasnici pogledali najstariji zvon koji je još u funkciji na tlu cijele Ugarske, u Hrvatski Šica su posjećeni stari grobni spomenici u cintiru. U Kerestešu spomenik Sv. Trojstva i obnovljena crikva je stala na programu, a u Gornjem Četaru kapela Gorice. Zadnja štacija je bila Narda i nje crikva. Pišaki su napravili ta dan sve skupa 20 kilometarova.

SERDAHEL – Hrvatska osnovna škola Katarine Zrinski tekuću školsku godinu proglasila je Školskom godinom Stipana Blažetina, naime pjesnik i pedagog, koji je djelovao u ustanovi umalo 40 godina, ove bi godine navršio sedamdeset godina. U školi na satima knjižnice s Erikom Meggyesi, knjižničarkom, svaki razred pogleda portretni film o pjesniku, a učenici likovnog odgoja s nastavnikom Arpadom Konkolyem pripremaju se na natječaj „Sreća u tvojim očima“ te slikaju i crtaju o pjesmama Stipana Blažetina. Za studeni se predviđa predstavljanje knjige „Na istom kolosijeku“, a u prosincu predstavljanje igre „Putovanje u grad slova“. U drugom polugodištu u okviru Dana hrvatskoga jezika bit će priređeno natjecanje u kazivanju Blažetinih stihova, te će se upaliti svijeća na njegovu nadgrobnom spomeniku.

BUDIMPEŠTA – Za službenog boravka gradonačelnika Krešimira Bubala 1. lipnja u Budimpešti, potpisan je Sporazum o partnerstvu u okviru EU projekta IPA Hrvatska–Mađarska. Riječ je o iznimno važnom projektu naziva: Poticanje ukupnog ekonomskog razvoja privlačenjem ulaganja i jačanjem izvozne konkurentnosti, s naglaskom na energetskom sektoru temeljenom na čistim tehnologijama. Ukupna je vrijednost projekta 223.376,31 eura, u kojem je Grad Osijek nositelj projekta, a partneri su Europska fondacija za europski razvoj i suradnju iz Budimpešte te Green Energy Centar iz Kaniže.

TUKULJA – Dana 20. listopada 2011. pečuško Hrvatsko kazalište gostuje u Tukulji s predstavom „Junaci Pavlove ulice“. Predstava počinje u 11 sati, u mjesnom domu kulture.

U organizaciji Hrvatske samouprave Novoga Sela na čelu s Bélom Szilágyijem, te u suorganizaciji s Mjesnom samoupravom, na čelu s načelnikom Zoltánom Vargom, 17. rujna priređen je ovogodišnji Hrvatski dan u organizaciji Mjesne i Hrvatske samouprave.

Programi su se odvijali u mjesnom domu kulture i zdanju stare škole. Dan je započeo malonogometnim turnirom, kojem su sudjelelovale momčadi šest hrvatskih naselja iz Šomođa, a najbolji su bili Tomašinci. Dečki svojim sudjelovanjima malonogometnim turnirima u hrvatskim selima pokazuju kako su izvrsni nogometaši. Za mnogobrojnu djecu osigurana je vožnja ponijem, gumeni grad za djecu, trambulin, besplatan medicinski pregled, priređena je konjska parada koja je pokazala ne samo vještinu daranjskog konjanika i njegova konja nego i hrabrost mještana Novoga Sela i njihovih gostiju. Tako je Luca Fenyesi koja je toga dana boravila kod bake svoje prijateljice Klauđije Kulman u Novom Selu, pokazala veliku hrabrost, nije ju prestrašilo fижukanje biča oko nje kojim je konjanik dokazivao svoju vještinu. U vještini bičevanja okušali su se i hrabri mještani. Objed je priređen za sve stanovnike ovog selca koje i danas umalo stopostotno naseljavaju Hrvati. U mjesnoj crkvi služena je misa na hrvatskom i mađarskom jeziku. Služio ju je svećenik Jozo Egri iz Vajslova, podrijetlom Martin-

Blizanci Dominik i Žolt Kovač hrane mladu srnu

čanin. Vašu urednicu i generalnu konzulicu Ljiljanu Pancirov kroza selo proveo je zastupnik Hrvatske samouprave Pavo Kovač, a pri pomoći bili su nam i Krista Ilijašić te načelnik sela. U selu žive uglavnom umirovljenici, tek je nekoliko mladih zaposlenih osoba. Prolazeći dugom seoskom ulicom, vidimo kako je svaka druga kuća prazna. Nestaju i umiru Hrvati u Novom Selu. Posla jedva ima. Pavo Kovač vodi nas svojoj kući. Puna je, sinovi su došli iz Barče, tu su i unuci, snahe, mala pripitomljena srna u dvorištu koja nas oduševljava, hrane je blizanci Dominik i Žolt. U kući nas prima ljubazna domaćica Jagoda.

Podravsko veselje u Novom Selu

Načelnik Zoltán Varga sa svojim suradnicima u društvu generalne konzulice Ljiljane Pancirov

Pavina djeca stalno su kod kuće, obrađuju više od sto hektara zemlje, obitelj se slaže. Ana Kiš, osamdesetogodišnja starica, priča nam o obitelji, kćerima, unucima i prauuncima koji skakuću oko nje... Polako se opraštamo, čeka nas misa i bogati folklorni program u kojem sudjeluju gajdaš Pavo Gadanji, nositelj naslova „Majstor narodne umjetnosti“, martinački Ženski pjevački zbor „Korjeni“, lukoviški KUD „Drava“, barčanski KUD „Podravina“, Ženski pjevački zbor iz Izvara, barčanska skupina mažoretkinja „Venus“, lukoviški „Dinamyc Dance“, glumci Benjamin Erdélyi i János Árvai, „Biseri Drave“ iz Starina.

Branka Pavić Blažetin

Uručene diplome prve narodnosne stipendije Ministarstva javne uprave i pravosuđa

U nazočnosti državnog tajnika za vjerske, narodnosne i civilne odnose Lászla Szászfalvia, zamjenika državnog tajnika Csabe Latorcaia, predsjednika državnih manjinskih samouprava, ravnatelja ustanova i roditelja učenika, ministar javne uprave i pravosuđa Mađarske Tibor Navracsics 4. listopada u Rezidenciji „Károlyi-Csekonics” svečano je uručio diplome dobitnicima prve narodnosne stipendije narečenog Ministarstva.

Na raspisani natječaj za narodnosnu stipendiju prijavilo se dvadeset i tri đaka, iz

šesnaest odgojno-obrazovnih ustanova u Mađarskoj. Po odluci, deset učenika dvije godine, od rujna ove godine, mjesečno dobiva stipendiju od 60 tisuća forinta. Uvjet natječaja bio je i prosjek u učenju: 4,0. Ministar Navracsics naglasio je kako je taj skromni iznos velika pomoć koja pruža mogućnosti za učenje, kako bi dobitnici obogaćenjem svoga znanja unaprijedili svoju zajednicu, ali i cijeli mađarski narod. Istaknuo je da se pomoću narodnosne stipendije razvijaju narodnosne zajednice, jer se podupiru osobe koje mogu

MALA STRANICA

Izradila: Dijana Kovačić
iz Firčehaza

biti budući temeljni stupci narodnosti te su oni ujedno i mostovi između svojih matičnih država i Mađarske. Jedna je od dobitnika narodnosne stipendije gimnazijalka 11.b razreda budimpeštanskog HOŠIG-a Nerina Petrevsky.

Skromna, uvijek nasmijana i vesela Nerina, Hrvatica iz Budimpešte, od prvoga je razreda učenica budimpeštanske Hrvatske škole. Redovito je sudjelovala na raznim predmetnim natjecanjima, u kazivanju proze i poezije na hrvatskom i mađarskom jeziku te na školskim priredbama. Pleše u Hrvatskom umjetničkom ansamblu Luč, a omiljeni su joj predmeti biologija i kemija. Marljivo će učiti i nadalje jer želi postati okulist. Osim školskih obveza intenzivno uči engleski jezik.

Bila je iznenađena, ali i ponosna, te je sretno pokazala svečanu diplomu o narodnosnoj stipendiji svojoj mami Andreji Petrevsky i ravnateljici HOŠIG-a Ani Gojtan. Čestitamo Nerini Petrevsky, želimo joj mnogo uspjeha i ustrajnosti!

Natječaj za narodnosnu stipendiju Ministarstva javne uprave i pravosuđa Mađarske raspisuje sredinom travnja sljedeće godine.

K. G.

U Gerištofu na Danu mladine su se Židanci upoznali s Lukom Nižetićem, popularnim pjevačem iz Hrvatske, ki je bio zvijezda prve omladinske noći na priredbi Hrvatskoga akademskoga kluba. Kako i slika Livije Meršić svidioči, mladi izvodjač (na sredini) za koncertom rado se je družio s Oršikom Lakotar, Esterom Katona, Mirjanom i Markom Šteinerom, Kristijanom Čenarom i Dianom Finta

Posjet partnerske škole

Učenici koljnofske Osnovne škole „Mihovil Naković” su prošli vikend boravili u partnerskoj školi Buševca.

Dici i učiteljem su organizatori, na čelu s direktorom Krešimirom Matašinom, ponudili šarolik program, kot naprimjer upoznavanje Zagreba, posjet izdavačkoj kući Školska knjiga i, naravno, Zoološki vrt u prelipom parku Maksimiru.

Nedilju su sudjelivali i na svetoj maši u mjesnoj crkvi, a po objedu su se s tužnim srcem lučili od svojih prijateljev.

Ingrid Klemenšić

Zajednica hrvatskih umirovljenika u Mađarskoj s novim programima očekuje članove

Već gotovo godinu dana djeluje Zajednica hrvatskih umirovljenika u Mađarskoj, koja je mjesečno svake treće srijede u Croaticinoj klupskoj prostoriji priredila raznolike priredbe za svoje članove i znatiželjnike. Osim svojih, redovito posjećuju hrvatske kulturne priredbe u Budimpešti i, ako je moguće, i po drugim gradovima, naseljima gdje obitava naša zajednica. Posljednji program u nizu bio je izlet u dalmatinski grad Senandriju nadomak Budimpešti. Putovanje je financirala Udruga Hrvata grada Budimpešte i njene okolice, u sklopu kojeg su upoznali znamenitosti narečenoga grada i atelje kipara Imrea Piščura te slikara ure Benkovića.

Poslije ljetne stanke sastali su se u subotu, 1. listopada, kako bi se dogovorili za daljnje aktivnosti Zajednice u nadolazećem razdoblju godine koje će se ostvariti svakog trećeg četvrtka u mjesecu, u pola pet.

U listopadu rado očekuju Živka Mandića, autora izdanja „Šokica sam i bit ću dovika – santovački bečarci“ na predstavljanje svoje knjige. Budući da su svi pretprijatelji našega tjednika Hrvatskoga glasnika, u studenom će ugostiti glavnu i odgovornu urednicu tjednika Branku Pavić Blažetin.

Narečenoga mjeseca otputovat će u Sambotel na proslavu Dana Hrvata, zajedničku priredbu Hrvatske državne samouprave i Saveza Hrvata u Mađarskoj. Lani prije Božića pratili su zanimljivo izlaganje Arpada Horvata o Svetoj Zemlji, a ove godine očekuju fra Vilima Tota. Poput popratnog programa svakoga mjeseca proslavit će imendane i rođendane svojih članova.

Zajednica hrvatskih umirovljenika u Mađarskoj i nadalje očekuje sve zainteresirane da se učlane ili da se pridruže njihovim programima, jer su svi rado viđeni gosti.

K. G.

Veselica kuhanja satarša u Stolnome Biogradu

Grad kraljeva 24. rujna priredio je tradicionalnu veselicu kuhanja satarša. Oblaci gustoga dima pokrivali su središte Stolnoga Biograda, kuhari kod stolova već uvježbanim pokretima sjekali su sastojke. U kotlićima više od petsto družina kuhalo je satarša, a u okolnim ulicama održavao se prodajni sajam obrtničkih i kućnih proizvoda. Prema procjenama organizatora, priredbi je nazočilo pedesetak tisuća posjetitelja.

Festivalu su sudjelovali i zbratimljeni gradovi krunidbenoga grada, među ostalom i izaslanstvo Biograda na Moru, na čelu s načelnikom Ivanom Knezom, te Zadrani predvođeni dogradonačelnikom Draženom Grgurovićem. Prethodnoga dana Biograđani su razgledali grad i na radnom sastanku s gradonačelnikom Stolnoga Biograda dr. Andrásem Cser-Palkovicsem i s njegovim suradnicima nastavili već započeti dogovor o provedbi multinacionalnog projekta „Prvi hrvatsko-ugarski kralj Koloman“. Sudjelovali su i na predavanju „Kako dobiti novac iz EU“ te na predstavljanju u inkubatorskom središtu u industrijskom parku grada. Kako za naš tjednik g. Knez reče, nakon posjeta inkubatorskom središtu razmijenjeni su prostorni planovi, jer se priprema slična izgradnja i u Biogradu, te do ostvarenja projekta „Prvi hrvatsko-ugarski kralj Koloman“ potrebna je izradba dokumentacije, prema strogim standardima Europske Unije. Dugotrajan je to tijek u koji treba uključiti arheologe, povjesničare i pro-

Gradonačelnik Biograda Ivan Knez i predsjednik TZ Biograda Ivo Eškinja s gradonačelnikom Stolnoga Biograda dr. Andrásem Cser-Palkovicsem

ka zajednica Biograda na Moru, na čelu s upraviteljem Ivom Eškinjom, posjetiteljima je nudila suhe smokve, bademe i turističke promidžbene materijale, koji su začas nestali sa stola. Nadamo se kako će nekoliko njih iduće godine za određite godišnjega odmora odabrati Biograd, kolijevku nautičkog turizma, grad koji ove turističke sezone bilježi milijun noćenja te očekuje posjetitelje i tijekom jeseni. Ali su i kuhari bili spremni, zadrasko-biogradska družina kuhala je dalmatinsku čičvardu ili slanutak od pedeset litara. Nema prave fešte bez dobre glazbe. Na otvorenoj pozornici nastupila je zadraska ženska klapa Anima Maris. Osnovana je 2001. godine, iste godine osvojila je prvo mjesto na Večeri novih skladbi u Omišu, broji sedam članica, a na prvi nastup u inozemstvu doputovalo ih je šest. Ljepotice s milozvučnim glasom nakon nastupa pridružile su se zadrasko-biogradskoj družini te uz gitaru zapjevale dalmatinske klapske pjesme i uspješnice (hitove) rock-

legenda. Kako ni zadraski dogradonačelnik Dražen Grgurović ne bi ostao bez posla, predsjednica stolnobio-gradske Hrvatske manjinske samouprave Janja Cindrić donijela je gitaru svoje kćeri. Jer kako i pjesma govori, Zadar je u srcu mome.

Kristina Goher

Ženska klapa Anima Maris

Biograđani su kuhali čičvardu

jektne menadžere. Po dogovoru nastavak izradbe projekta uslijedit će u Biogradu na Moru.

U subotu su Biograđani u veselici kuhanja satarša dočarali istinski dalmatinski ugođaj. Hrvatska turistič-

Posveta obnovljenoga križa na tromeđi Boršota, Kačmara i Ridice

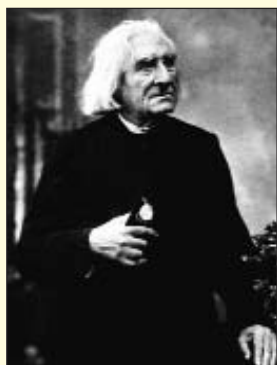

U nedjelju, 4. rujna, kečkemetsko-kalački nadbiskup Balázs Bábel u nazočnosti mnoštva vjernika posvetio je obnovljeni križ i celebrirao misu. Spomenuti križ se nalazi uza samu mađarsko-srbijansku granicu i za vrijeme dok je postojala tzv. pogranična zona, bio je nepristupačan, zapušten, zanemaren, no i u takvim okolnostima našli se ljudi koji su mramornu ploču svojevremeno sklonili i očuvali. Zahvaljujući darežljivosti potomaka nekadašnjih predaka koji su 1942. g. križ postavili, on je obnovljen i postavljen na svoje nekadašnje mjesto.

Poznato je da počev od turskih vremena u Bačkoj stanuju pripadnici raznih narodnosti koji govore svoj materinski jezik. Međusobnu i uzajamnu slogu triju narodnosti izriče citat uzet iz Biblije, a postavljen na tri jezika: „Ljubi svojeg bližnjega kao samoga sebe.”

Ovaj događaj ostat će nezaboravan za sve one koji su sudjelovali ovoj svetkovini. Kako bi cijela svetkovina bila uveličana, pridonio je šaroliki program kačmarskih školaraca, nastavničkoga pjevačkog zbora i harmonikaškog sastava iz Madarosa.

Ljubinko Mandić

ZADAR – Nastup mađarskih pijanista Jenőa Jandóa i Károlya Mocsária bio je zadnji ovogodišnji koncert 51. Glazbenih večeri u Zadru. Umjetnici su pijanistički autoriteti za glazbu Franza Liszta, a Jandó jedan je od rijetkih glazbenika koji je snimio cjelokupni Lisztov klavirski opus. Pijanistički virtuoz Jandó i Mocsári tim su koncertom obilježili 200. rodendan slavnoga mađarskog majstora glazbe Franza Liszta.

U Crikvenici, Rijeci i Opatiji

U organizaciji dombolske i daranjske Hrvatske samouprave, skupina od četrdesetak izletnika od 9. do 11. rujna boravila je na Kvarneru, točnije u Crikvenici. Putovanje su organizirali predsjednici narečenih samouprava Ruža Šebešćen i Ladislav Vertkovci. Cilj je organiziranog programa bio upoznavanje s kulturno-povijesnim znamenitostima toga kraja i grada Crikvenice, uz kupanje i sunčanje na tamošnjim prekrasnim plažama. Izletnici su proveli i dio dana u razgledavanju znamenitosti najveće hrvatske luke i grada Rijeke te su nakratko zastali i u jedinom od najstarijih hrvatskih turističkih odredišta, u Opatiji. Da je izlet uspio, zaključili su svi sudionici ovoga puta na kojem su zahvaljujući pansionu u kojem su bili smješteni, imali priliku upoznati se i sa specifičnostima kvarnerske kuhinje.

Izlet u Hrvatsku

Hrvatska samouprava sela Katolja organizirala je izlet u Osijek i Kopački rit.

Veća skupina Katoljaca (75 osoba) 17. rujna ujutro krenula je autobusom u Osijek. Ondje smo se šetali u središtu grada te pogledali crkvu Svetog Petra, tvrđavu i

crkvu Sv. Mihovila. Zatim smo pošli dalje, u Nacionalni park Kopački rit, gdje nam je već bio

naručen objed u Restoranu Kormoran. Jeli smo riblji paprikaš i čobanac. Sve je bilo izvrsno. U Nacionalnom parku čekao nas je brod kojim smo plovili otprilike sat vremena. Imali smo simpatičnog vodiča Tibora Vassa koji je na mađarskom jeziku govorio o povijesti tog područja. U selu Kopačevu u četiri sata počeli su ribarski dani. Mi smo stigli oko pet sati, onda je već trajao kulturni program u kojem smo vidjeli i poznate grupe iz Kukinja i Mohača. Sjedeći pod šatorom uz osječko pivo, gledali smo program, odnosno kušali tamošnje riblje specijalitete. Vrijeme je bilo lijepo, ljudi su bili veseli, neki su kupili poklončić za svoje. Uvečer oko 8 sati krenuli smo kući. Tako smo proveli zajedno jedan lijep dan. Bude li prilike, i nagodinu ćemo organizirati sličan izlet.

Ružica Ivanković-Kovačević
Foto: *Rebeka Erdorf*

Serdahelska Hrvatska manjinska samouprava
„Stipan Blažetin”,
Hrvatska manjinska samouprava
Zalske županije,
Hrvatska osnovna škola
«Katarina Zrinski» i
Znanstveni zavod Hrvata
u Mađarskoj
srdačno vas pozivaju
na spomen-dan povodom
70. obljetnice rođenja
i 10. obljetnice smrti
Stipana Blažetina,
književnika, pedagoga
i kulturnoga djelatnika,
koji će se prirediti u Serdahelu
22. listopada 2011. godine.

ADRESA:

Hrvatska osnovna škola
«Katarina Zrinski»,
Serdahel, Zrínyi tér 1.

PROGRAM

09,30 Pristizanje gostiju
10,00 Pozdravne riječi
Ulomak iz romana
Bodoljaši u izvedbi
učenika serdahelske Hrvatske
osnovne škole
«Katarina Zrinski»
11,00 Spomen-sjednica
Predstavljanje zbirke izabranih
pjesama
Stipana Blažetina
«na istom kolosijeku»
moderator: Stjepan Blažetin.
Sudjeluju:
Ernest Barić
Marija Fabić-Čerčić
Mijo Karagić
Ivan Slišurić
Đuro Vidmarović

12,30 Emitiranje filma o
Stipanu Blažetinu
Autori: Ivan Gugan i
Stjepan Blažetin
Stihovi (sudjeluju: Danijel
Blažetin, Vjekoslav Blažetin,
Stjepan Blažetin)
Glazbena pratnja: Stjepan Turul
Otvorenje prigodne izložbe
13,30 Polaganje vijenaca na grob
Stipana Blažetina
14,00 Objed
16,00 Regionalni nogometni kup u
spomen Stipana Blažetina,
športska dvorana u Keresturu,
u suradnji sa Serdahelskim
kulturnim i športskim društvom.

*Program se ostvaruje uz financijsku
potporu Temelnoga koordinacijskog
fonda „Sándor Wekerle”.*

Trgadbena povorka u Gornjem Četaru

*Kotrigi mjesnoga zbora Rozmarin
su iznenadili cijelo selo*

Kulturno društvo „Četarska mladina“ je 17. septembra, u subotu, po peti put organiziralo trgadbenu povorku. Bio je lipi sunčani dan, svi stanovnici sela su se veselo pripremali na ovu priredbu. Otpodne, u 15 uri se je začela priredba. Goste i sve nazočne je pozdravio naš poglavar Attila Kratochwill i Joško Šaller, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave.

Zatim je birov dao dozvolu da se gane povorka, lipo nakinčeni traktori, jahači, maskirani ljudi i biciklisti su išli oko sela i zabavljali znatiželjne gledatelje. Na tri štacija su bili različiti programi, šalni igrokazi, pjesmice, krštenje mošta, izabrano se je najbolje četarsko bilo i črljeno vino, bilo je naticanje u pijanju mošta i vina, gdo najfriže more izvlči vino iz hordova itd. Bandolski tamburaški sastav „Vlahija” je zabavljao publiku lipimi hrvatskimi jačkami, a plesači iz Buče su se predstavili s ugarskimi tanci.

Mjesni jačkarni zbor „Rozmarin” je iznenadio svakoga svojom koreografijom. Izabrao se je i najlipše nakinčeni traktor i najbolja maska. U domu kulture je do zore svirala petroviska Pinkica. Ljetošnja Trgadbena fešta uz vino, grojze, muziku i tanac je bila još frenetičnija nek do sada.

*Anica Poljak-Šaller
Foto: Krisztina Horváth*

*Mirila se je brzina
naticateljev pri različiti zadaća*

Kušalo se je, pravoda, i dobro četarsko vino

Jesenska šetnja kroz „hrvatske“ škole u Mađarskoj

Hrvati u Mađarskoj danas imaju sedam dvojezičnih osnovnih škola od kojih se tri izdvajaju od ostalih. To su: Hrvatski vrtić, osnovna škola i učenički dom u Santovu, Hrvatski vrtić osnovna škola, gimnazija i učenički dom u Pečuhu te Hrvatski vrtić osnovna škola, gimnazija i učenički dom u Budimpešti. U ova tri školska središta idealni su uvjeti za provedbu dvojezičnosti (nastavni kadar, prostori, učenički dom), pa bi se moglo početi razmišljati i o jednojezičnom modelu jer zakonski okviri postoje, tek o nama ovisi koliko ih želimo primijeniti. Uz ove tri spomenute školske ustanove dvojezična nastava provodi se u martinačkoj, koljnofskoj, petrovoselskoj i bizonjskoj osnovnoj školi. Zanimljivo je ovdje kazati kako iz ovih četiriju škola doista mali broj učenika nastavlja srednjoškolsko školovanje u hrvatskim gimnazijama, pečuškoj ili budimpeštanskoj. Uz spomenute, u Mađarskoj ima još četrdesetak škola u kojima se odvija nastava hrvatskoga jezika kao predmeta ili u satnici za strani jezik ili je učenje organizirano u obliku kružoka. U sljedećih nekoliko tjedana u prilogu Hrvatskoga glasnika, Školska godina 2011/2012. i hrvatsko školstvo u Mađarskoj, vodimo vas u narečene škole te se upoznajemo sa stanjem nastave hrvatskoga jezika, uvjetima i modelima izgradnje nacionalne samosvijesti te s brojem učenika.

Dalje pada broj gradišćanskih školarov

U Sambotelu, Gornjem Četaru i Horpaču nije pokrenut prvi razred s hrvatskim jezikom

Dokle je lani za 461 učenika značilo školsko zvono novi početak školskoga ljeta u Gradišću, ovoga septembra, nažalost s dvajset dice manje znamo prebrojiti pri hrvatskoj nastavi. K tomu je još turobnija vist da u sambotelskoj školi Mihály Váci, a ni u Gornjem Četaru nemaju nijednoga školaru u 1. razredu, ki bi se učio po hrvatski, a isto takova je situacija i u Horpaču ljetos. U tri dvojezične škole u našoj regiji ukupno 279 školarov je započelo svoju učnju. Po broju učenikov pelja koljnofska sa 119, zatim ide bizonjska škola s 82, a na kraju petroviska Dvojezična škola sa 78 učenikov.

I ljetos čeka Koljnof na Nakovićevo natičanje najbolje gradišćanske školare

Najbolje hrvatske učenice iz Kemlje

Dvojezična škola Mihovil Naković u Koljnofu jedina je odgojno-obrazovna ustanova u cijeloj našoj regiji u kojoj se je od lani (113)

povećao broj školarov. U prvom razredu imaju 21 učenika, dokle u 8. razredu 13 dice. Svi se uču po hrvatski, dvojezična nastava je došla do 5. razreda.

Isto tako kot petroviska i četarska škola i Dvojezična škola Koljnofa je dobila u prošlom periodu na natičanju „Nova Ugarska“ i obogaćena je sa četirimi interaktivnim pločama, 13 računali, i cijelim paketom (laptop, diktafon) za dicu s posebnimi poteškoćami. Novoga učitelja nisu pravali gorizeti, tako je broj učiteljev isti kot lani, 13. Kako je dovidob bila praksa, koljnofska škola će i ljetos imati pomoć-

nike u hrvatskoj nastavi. Kako nam je rekla školska direktorica, Agica Sarközi, 1. oktobra se očekuje dolazak dvih hrvatskih učiteljic iz Kiseljaka, ke će se svaki misec minjati. Većputi smo o tom pisali kako su hrvatska općina Kiseljak u Bosni i Hercegovini ter Koljnof na početku ljeta potpisali povelju o suradnji, a to bi bilo prva konkretna akcija za ku su se dvi strane zalagale. Konzultacije za studiranje pedagogov sa zvanarednim centrom u Koljnofu i pomoću profesorov iz Visoke škole Baje, ganut će se vrijeda s 13 najavljenikov.

O podatki Dvojezične škole i čuvarnice u Bizonji nas je informirala zamjenica školske direktorice, Žužana Lesković. Po nje riči, trenutno se u ovoj školi uči 82 dice, u prvom razredu 9, a u 8. razredu 15 učenikov je začelo novo školsko ljetos. Od 1. do 4. razreda teče dvojezična nastava, a u ostali razredi se podučava hrvatski kot obavezni narodnosni jezik. Pred kratkim je obnovljena zgrada čuvarnice, u ku su se jur doselili mališani, ali svečana predaja je bila 16. septembra, u petak. Još ove jeseni će Bizonja pogostiti stare školske prijatelje iz Donje Dubrave.

Petroviska dvojezična škola i čuvarnica, spojeno od lani, ovu jesen je započela sa 78 školarov, iako još teču pregovori s roditelji ki su se doselili u Petrovo Selo i mogli bi upisati dvoje dice u mjesnu ustanovu. U 1. razredu desetimi sidu u školski klupa, a u 8. razredu jedanaestimi se pripravljavu za zbogomdavanje u juniušu. Dica od 1. do 4. razreda su novo školsko ljetos začela u obnovljenoj školskoj zgradi, a za otpodnevno zanimanje je zaposlena učiteljica iz Kaniže, Ildika Vidmar. Toliko smo doznali od školske direktorice, Edite Horvat-Pauković.

Kemljanska škola je od ove jeseni postala

Četarske pedagoginje Veronika Szegleti i Anica Poljak-Šaller s vlašćimi učenički

Drugi razred koljnofske škole s učiteljicom Editkom Guzmić-Grubić

Židanska dica pohađaju školu u rodnom selu, a kasnije u Kisegu

glavna odgojno-obrazovna ustanova, tako da se spojila s osnovnom školom i čuvarnicom u ugarskom selu Rarovo (Ásványráró), a plus k tomu je primila i dvi član-čuvarnice same Kemlje. Direktorica spojenih institucija je dosadašnja ravnateljica kemljanske škole, Júlia Andirkó-Nagy. Po riči školske tajnice Judite Ronczai, ljetos je u njevoj školi 203 dice započelo učnju iz Novápuszte, Károlyháze i Kemlje (odvud ide 157 školarov). Iz toga velikoga broja, nažalost, samo 63 dice je upisano na hrvatski. U prvom razredu je 23 dice, med njimi šestimi se uču po hrvatski, a u 8. razredu med 24 školari, desetimi. U ovoj školi od 20. do 24. gostuje školska delegacija iz Požege. Osnovnu školu Gornjega Četara ljetos pohađja 120 učenikov. Kako izgleda, nije moguće ni ovde zaustaviti pogibelni pad školarov na hrvatskoj nastavi. Dokle se po hrvatski uči 29 školarov na nimški jezik je upisano 91 dite. 1. razred ima dvanaest dice, a u 8. razredu će zbogomdati na kraju školskoga ljeta jedanaestero dice. U 1. razredu nima ju nijedno dite s hrvatskom nastavom, a u 8. razredu samo dvama imaju hrvatski jezik kot školski predmet. Za jedno ljetu ponovo za direktoricu ovlašćena Veronika Szegleti je rekla da u veliku školu (kade se uču školari od 5. do 8. razreda) stavljeno je u funkciju pet interaktivnih ploč, a jedna digitalna tabla potpomaže nastavu i u maloj školi. U svakom razredu postoji mogućnost hasnovanja dva

računala s internetom, a razred za informatiku more se koristiti i kot jezični labor s pomoću multimedijalnih sredstav ter 14 računali. Obnova školske zgrade se približava ka kraju, svečana predaja je predviđjena 15. oktobra, u subotu.

U Horpaču, kamo slišu i undanska dica, od 135 učenikov samo 19 mališanov je na hrvatski ura. U prvom razredu ljetos nima ju nijedno dite, turobno je komentirala činjenicu, židanska učiteljica hrvatskoga jezika od 5. do 8. razreda, i voditeljica engleskoga kružoka u ovoj instituciji, Jadranka Tot. U 2., 3., 4. razredu za sedmero učenikov spojena je nastava hrvatskoga jezika, pod peljanjem školnikovice Eržike Pajrić. To je praksa i u 5. ter 8. razredu, a i u 6.-7. razredu, zavoľ maloga broja učenikov. Padanjem nataliteta na Undi, zatvorena je tamošnja čuvarnica a i mala škola s donjimi razredi, a ta negativni val je dospio ovo ljetu i horpačku školu, smo doznali od Jadranke Tot.

Najmanja škola Gradišća u Hrvatskom Židanu mirno je začela novo školsko ljetu s ukupno 17 dice. Desetimi se uču ovde po hrvatski, dok u 1. razredu imaju tri učenike s hrvatskom nastavom. Pinezna potpora Državnoga tajništva za obrazovanje, vjerojatno je ovde polakšala školski štart. Kako je rekla ravnateljica židanske škole, Marija Szabó, od 5. do 8. razreda u kiseškoj OŠ Bersek još dodatno se uči 11 školarov po hrvatski, ke takaj

ona podučava. U Dopunskoj školi, ku pohađjaju dica različite starosti, od 1. do 8. razreda, ljetos imaju 12 najavljenikov, ali nije još konkretizirano hoće li pokrenuti jednu ali dvi jezične grupe, a nije gvišna ni osoba, gdo će peljati ove ure. To je u minulom ljetu bila Petroviščanka, Viktorija Jurašić. Presenećejuća je situacija i u sambotelsoj OŠ Mihály Váci, u koj u 1. i 2. razredu nima ju nijedno dite s hrvatskom nastavom. U 3. i 4. razredu, kot i u 6. i 7. razredu 5-5 dice spojeno podučava hrvatska školnikovica, Tünde Huber. U 5. razredu isto tako nij učenika, dokle u 8. razredu se uču još najvećimi, osmimi po hrvatski. Ovu ogromnu školu pohađja 420 dice, a hrvatskoj maloj grupi hoćemo li priznati, ali ne, već zdavno je sudjeno. Kako se čuje, dica iz hrvatske grupe čuvarnice Mesevár uglavnom su upisana u Evandjeosku školu Sándor Reményik, u koj namjeravaju u bliskoj budućnosti tajedno pol-pol ure držati hrvatski u okviru kružoka, tako je rekao predsjednik Hrvatske manjinske samouprave u Sambotelu, Laslo Škrapić.

-Tiho-

Koljnofska odlična tancoška grupa

Bizonjske hrvatske pedagoginje s dicom

Petroviski školari od ove jeseni idu u obnovljenu školu

Manje narodnosnih škola, ali više učenika u hrvatskoj nastavi

Pošto su zatvorile svoja vrata školske ustanove u Pustari i Fičehazu potkraj prošle školske godine, došao je red i na mlinaračku područnu osnovnu školu, time se od 2011/2012. školske godine u Pomurju smanjio broj hrvatskih narodnosnih odgojno-obrazovnih ustanova. Zahvaljujući tamošnjim učiteljicama Kristini Geroy, Katici Salai i Biserki Kiš, koje su mnogo radile na očuvanju narodnosnog jezika i kulture, učenici iz mlinaračke škole, izuzev dva, svi su prešli u okružnu serdahelsku ustanovu s predmetnom nastavom hrvatskoga jezika. Premda je jedno naselje izgubilo svoju hrvatsku školu, u Zalskoj županiji ipak je porastao broj učenika koji sudjeluju u hrvatskoj nastavi. Lani je bilo 388 učenika, ove godine 411, zahvaljujući školama u Bečehelu i Borsfi, u kojima je predmetna nastava hrvatskoga jezika stigla do četvrtog razreda, te što su djeca ukinute škole u većini prešli u našu drugu narodnosnu školu. U Pomurju samo u dva naselja djeluju narodnosne škole s predmetnom nastavom hrvatskoga jezika u kojima se od prvog do osmog razreda podučava hrvatski jezik tjedno četiri sata, a u toj regiji još uvijek nema nijedna dvojezična ustanova. U srednjem obrazovanju unutar nastave jedino u kaniškoj Pijarističkoj školi se može učiti hrvatski jezik.

Osnovno obrazovno središte „Nikola Zrinski” u Keresturu

Anica Kovač

Osnovno obrazovno središte „Nikola Zrinski” u Keresturu okuplja školarce iz Belezne, Fičehaza, Kaniže i Kerestura. U okviru ustanove djeluje dječji vrtić u Fičehazu i Keresturu, te dom kulture, odnosno športska dvorana. Osnovnu školu

pohada 127 učenika, ove godine ima 17 prvša, a u usvajanju novih saznanja pomažu 15 nastavnica, od njih dvije imaju visoku spremu hrvatskoga jezika. Broj učenika iz Belezne iz godine u godinu raste, ove godine ih je već devetero. Za njih keresturska samouprava osigura poseban prijevoz preko neasfaltirane ceste.

Nastavnički zbor, na čelu s ravnateljicom Anicom Kovač, trudi se očuvati hrvatski jezik i kulturu i u raznim izvannastavnim aktivnostima. Učenicima je osiguran i umjetnički odgoj u okviru Osnovne umjetničke škole

Sedam prvša u serdahelskoj osnovnoj školi

„Talentum”, uči se glasovir, dramska umjetnost, već tri godine se podučava učenje tamburice, djeca mogu učiti i narodne plesove, sviranje na zvončićima.

Velika se pozornost posvećuje zdravom

načinu života, za niže razrede je osigurano plivanje, a za više razrede nogomet, stolni tenis. Škola je 2009. g. pokrenula spomen-trajanje u čast Nikole Zrinskog, u kojem sudjeluje gotovo 50% školaraca. Učenici svakog petka trče od škole do mjesta Novoga Zrina, više od sedam kilometara. Keresturska škola ima jako dobru preko-graničnu suradnju s kotoripskom i draškovečkom školom.

Hrvatska okružna osnovna škola „Katarina Zrinski” u Serdahelu

Hrvatska okružna osnovna škola „Katarina Zrinski” u Serdahelu, djeluje u okviru Mikroregije „Murahíd”, druga je ključna ustanova hrvatskoga manjinskog odgoja, kojoj pripada podružnica u Sumartonu s nižim razredima. Sumartonska samouprava svake godine razmatra problematiku zatvaranja ili održavanja ustanove zbog malog broja djece, no uvijek se odluči za njezino zadržanje. U Mlinarcima je donesena odluka o zatvaranju škole zbog malog broja djece, naime od jeseni bi ih bilo svega 11, no sumartonsku usta-

Velebna športska dvorana u Keresturu pogodna je za mnoge regionalne priredbe

novu pohađa 18 učenika. Kako sam saznala od voditelja ustanove Žolta Trojka, nagodinu taj broj može i porasti ako svi roditelji upišu svoju djecu u mjestu.

Serdahelsku okružnu školu pohađa 127 učenika, ima ih iz Letinje, Mlinaraca, Petribe, Pustare, Sumartona i Serdahela. Prvi razred pohađa svega sedam učenika. U ustanovi pod ravnanjem ravnateljice Marije Bišković Tišler radi 15 nastavnika s dobrim znanjem hrvatskoga jezika, pet nastavnika ima završenu visoku školu hrvatskoga jezika, a učiteljice razredne nastave također imaju završenu hrvatsku učiteljsku školu u Baji. Učenje hrvatskoga jezika se odvija u okviru predmetne nastave, jezik se uči tjedno četiri sata, a za učenike 7. i 8. razreda osiguran je kružok hrvatskoga jezika. Ustanova nadalje nudi osnovnu umjetničku naobrazbu iz likovne umjetnosti i modernoga plesa. Pokrenuto je i učenje tamburice za učenike viših razreda. U posljednje vrijeme iz godine u godinu sve se više djece upisuje iz obližnje Letinje, neki radi učenja hrvatskoga jezika, a neki zbog inih razloga.

Osnovna škola u Bečehelu

U Bečehelu je još 2008/2009. školske godine započeto učenje hrvatskoga jezika u prvom razredu u okviru predmetne nastave, a od ove školske godine već u svim nižim razredima se podučava naš jezik. U tome mjestu lani je predana prekrasna moderna školska zgrada. Nastavu hrvatskoga jezika pohađaju svi učenici nižih razreda po programu predmetne nastave hrvatskoga jezika, tako od ukupno 168 polaznika ustanove hrvatski jezik uči 71 učenik. Hrvatski jezik podučava učiteljica Marija Balažin Banyai, diplomirala je na Pedagoškoj visokoj školi u Baji.

Osnovna škola u Boršfi

Osnovna škola u Boršfi prije tri godine započela je nastavu hrvatskoga jezika. Od ove

Posljednji učenici koji su pohađali mlinaračku osnovnu školu

Učenici Pijarističke gimnazije na satu hrvatskoga jezika

školske godine u svim nižim razredima se uči hrvatski jezik po programu predmetne nastave, a u višim razredima je omogućeno učenje u okviru kružoka. U školi se uči hrvatski narodni ples. Ustanova održava vezu s draš-

kovečkom i domašinečkom osnovnom školom. Broj učenika u toj ustanovi je 118, od kojih 50 pohađa niže razrede, dakle hrvatski jezik uči tjedno četiri sata, a u višim razredima u okviru kružoka uči ga 17 djece. Učiteljica hrvatskoga jezika je Ane Mihović, koja je diplomirala na Pedagoškoj visokoj školi u Baji.

Ravnateljica Gabriella Megyes Holczer želi da suradnja s ustanovama iz Hrvatske jača, kako bi i susreti djece promicali učenje hrvatskoga jezika.

Osnovna škola u Letinji

Na poticaj letinjske Hrvatske manjinske samouprave prije četiri godine pokrenuto je podučavanje hrvatskoga jezika u mjesnoj školi. Tada je bilo više od 90 prijavljenih, međutim podučavanje je organizirano u okviru kružoka, pa za učenjem hrvatskoga jezika sada je manji interes i organizira se samo u nižim razredima. Broj prijavljenih učenika ove godine još se ne zna, ali ustanova svakako želi pokrenuti kružok hrvatskoga jezika.

Pijaristička gimnazija u Kaniži

Jedina ustanova srednjeg obrazovanja u kojem se u nastavi uči hrvatski jezik jest Pijaristička gimnazija u Kaniži.

Od 2009/2010. školske godine pokrenula je podučavanje hrvatskoga jezika u tzv. nul-tom razredu u kojem se hrvatski jezik uči tjedno 15 sati. Od ove školske godine spomenuti razred pohađa četiri učenika, svi su podrijetlom iz hrvatskih pomurskih naselja. Hrvatski se jezik podučava i u 9. razredu tjedno tri sata, nastavu pohađa pet učenika, a u 12. razredu također ima devet učenika koji uče naš jezik u istoj satnici. Nastavnice hrvatskoga jezika jesu Vera Vuk i Gabrijele Čiček.

Učenje je već započelo